

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

Μητροπολίτου Σάμου και Ίκαρίας κ. Εύσεβίου

Ἐνώπιον τῆς Ἱ. Σ. τῆς Ἱεραρχίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Τετάρτη 5
Ὀκτωβρίου 2022.

ΘΕΜΑ: «Ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί ἐπανευαγγελισμός τῶν πιστῶν»

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος, Πρόεδρε τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Πατέρες καί Ἀδελφοί,

Μετά πολλῶν εὐχαριστιῶν διά τήν ἀνάθεσιν τῆς παρούσης εἰσηγήσεως παρῆλθον εἰς τό
βῆμα σήμερον, διά νά ὀμιλήσω εἰς τήν ἀγάπην Σας, «οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας» (Α' Κορ. β 1).
Τολμῶ νά ἀρθρώσω κραυγὴν τινα ἀγωνίας καί προβληματισμοῦ διά τήν πορείαν τοῦ ζῶντος σώματος
τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν σύγχρονον πραγματικότητα. Μία πορεία ἢ ὁποία ὁμοιάζει κατά πολὺν εἰς τόν
ἀνήφορον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου ἐν μέσῳ μαστιγώσεων καί ἐμπυσμῶν ἔσωθεν καί ἔξωθεν ἀναβαίνουσα ἡ
μαρτυρικὴ Ἐκκλησία ἐλπίζει καί προσδοκᾷ τήν ἀλήθειαν τῆς Ἀναστάσεως. Προσδοκῶ, ὡς ἄσμα ζεούσης
καρδίας ν' ἀφήσω μίαν παρακαταθήκην σκέψεως καί συμπροβληματισμοῦ πρὸς μελέτην καί γόνιμον
διεργασίαν εἰς δόξαν τῆς Παναγίου Τριάδος καί εὐκλειαν τῆς κοινῆς πάντων τῶν πιστῶν Μητρὸς
Ἐκκλησίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἶναι γνωστό ὅτι διερχόμεσθε, ἴσως, τῆ δυσκολώτερη
ἱστορικῶς συγκυρία τῶν τελευταίων χρόνων.

Μαζί μέ τήν πολυεπίπεδη κρίση, ἡ ὁποία προηγήθηκε καί
ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε οἰκονομική, ἀλλά ἐμφάνισε σαφεῖς
προεκτάσεις σέ ὅλους τοὺς τομεῖς καί τά ἐπίπεδα τῆς σύγχρονης
ζωῆς, ἐπηρεάζοντας τόν πολιτισμό, τά ἔθνη θέματα, τήν ἠθική
τῆς κοινωνίας καί ἄλλα, ἐμφανίσθηκε καί ἡ ὑγειονομική κρίση.
Μιά πραγματικότητα δυσμενῆς, ἡ ὁποία συνέχει τήν ζωή μας τά
δύο τελευταῖα χρόνια καί μᾶς ἀνάγκασε νά στριμωθοῦμε
πνευματικά καί νά τηρήσουμε σκληρές, ἀλλά πολύτιμες

ισορροπίες, μεταξύ τοῦ πληρώματος τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας.

Πολλές φορές στή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου θυμήθηκα τό παράπονο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσός οὐδαμοῦ. Χριστός καθεύδει» καί ταυτίστηκα μέ τήν ἀγωνία του. Χωρίς ἀμφιβολία ἡ ὑγειονομική αὐτή κρίση τοῦ κορωνοϊοῦ ἀνέδειξε τά κενά καί τίς ἐλλείψεις μας καί πῆρε ἀπό τά μάτια μας τά φίλτρα, πού ὠραιοποιοῦσαν καταστάσεις καί παραποιοῦσαν τήν ζοφερή πραγματικότητα τῆς θρησκευτοποίησης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τήν ἐκκοσμίκευση, ὡς συνελόντι εἰπεῖν, τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐμφανίζεται, λοιπόν, ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη τοῦ συμπροβληματισμοῦ μας πάνω σ'αὐτή τή δυσχερῆ πραγματικότητα καί τῆς λήψεως, ἐνδεχομένως, ἀποφάσεων μέ σκοπό τόσο τήν πνευματική ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐνορίας, ὅσο καί τόν ἐπανευαγγελισμό τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, συμπεριλαμβανομένων, ὡς μή ὤφειλε, καί τινων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Ἄν σκεφθοῦμε, πῶς ἡ Ἐνορία ἀνάγεται στίς Συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, τότε πρέπει νά παραδεχθοῦμε πῶς ἡ διαπίστωση τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων «οὐκ ἀρεστόν ἐστίν ἡμᾶς καταλείψαντας τόν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις» (Πράξ. στ. 2) ἀποτελεῖ τήν ἀσφαλιστική δικλείδα, γιά τήν πνευματική ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς τῆς σύγχρονης Ἐνορίας, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποδεικνύει καί τήν κατεύθυνση πρὸς τήν ὁποία ὀφείλουμε νά κινηθοῦμε, πού δέν

είναι ἄλλη ἀπό τόν ἀγιασμό τῶν πιστῶν καί τήν ἐπίτευξη τῆς σωτηρίας τους διά τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἀλήθεια, πώς ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀλλάξει τίς τελευταῖες δεκαετίες καί σέ τίποτε δέν θυμίζει τήν παραδοσιακή Ἑλληνορθόδοξη κοινωνία ἄλλων ἐποχῶν. Τοῦτο καθιστᾷ τό ἔργο τῆς Ἐνορίας δύσκολο. Ὅμως πρέπει νά δραστηριοποιηθοῦμε μέ βάση τήν ὀρθόδοξη ποιμαντική, ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τά πρότυπα τῆς ζωῆς τῶν Δυτικοευρωπαϊκῶν Χωρῶν, πού βασίζονται κυρίως σέ προτεσταντικά πρότυπα καί πού ἀπέχουν ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική ζωή. Οἱ διαστάσεις τοῦ χριστιανισμοῦ στίς δυτικές κοινωνίες ἀφοροῦν κυρίως σέ φιλανθρωπικές κινήσεις καί ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτό καί πολλά πράγματα μετακενώθηκαν εὐκόλα στήν πατρίδα μας καί ἔλαβαν νομική κατοχύρωση, ὥστε νά βάλονται τά θεμέλια τῆς Ὁρθόδοξης οἰκογένειας. Καί δέν ἐννοῶ μόνον τούς διαφόρους τύπους γάμων ἢ συμφώνων συμβίωσης, ἀλλά καί τίς ἐμμονές πού ἀναπτύσσονται ἐναντίον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐπί οὐσιαστικῶν θεμάτων ζωῆς καί σωτηρίας.

Ὑπενθυμίζω τήν ἐγκύκλιο διαμαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐναντι ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι παρά τήν πανθομολογούμενη ὑποδειγματική τήρηση τῶν μέτρων ὑγειονομικῆς προστασίας ἀπό μέρος τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις ἐπιχειροῦσαν νά καταφέρουν νά ἀπαγορευθεῖ ἡ θεία Κοινωνία, κατά τήν περίοδο τῆς πανδημίας, ἐπειδή αὐτό ἔγινε σέ Χῶρες

τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς.

Ὑπενθυμίζω ἐπίσης καί τίς πρόσφατες διαμαρτυρίες γιά τήν ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου σχετικῶς μέ τήν προστασία τῆς ζωῆς καί τήν ἀποφυγή τῶν ἀμβλώσεων, ἡ ὁποία ἄν καί ἦταν πολύ εὐγενικά καί διακριτικά γραμμένη, παρ' ὅλα ταῦτα ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυρίας, ἐξαιτίας τοῦ μεγάλου ἐγωϊσμοῦ τῶν ἀνθρώπων, πού κρύβεται ἐπιμελῶς κάτω ἀπό τήν μορφή τοῦ δικαιώματος καί νά σκεφθοῦμε ὅτι, στήν προκειμένη περίπτωση, τό δικαίωμα ἀφορᾷ στή στέρηση τῆς ζωῆς κάποιου ἄλλου!

Αὐτή ἡ σκληρότητα τῆς σύγχρονης νεοελληνικῆς κοινωνίας, πού συνήθως ἐχθρεύεται ἀπροκάλυπτα ὅ,τιδήποτε, ἐκκλησιαστικό, χριστιανικό, ὀρθόδοξο καί ἐλληνικό πολλές φορές, ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερη ποιμαντική χειραγώγηση.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι πολλές ἀπό τίς δραστηριότητες τῶν Ἐνοριῶν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἱερῶν Μητροπόλεων ἀφορμῶνται ἀπό ἀγαθή διάθεση. Ἀποτελοῦν τήν ἀπάντησή μας στίς διάφορες ἀνάγκες τῶν Χριστιανῶν μας καί ἔχουν σκοπό νά τούς οἰκειώσουν με τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, προσελκύοντας τό ἐνδιαφέρον τους, ἄν καί θεωρῶ ὅτι δέν συμβαίνει πάντοτε αὐτό μέ ἐπιτυχία.

Στήν σύγχρονη πραγματικότητα τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, τήν Ἑλληνική, ἀλλά καί τήν διεθνῆ, περισσότερο ὁ Λαός, ἀλλά καί ὁ Κλήρος σέ κάποιες περιπτώσεις, φαίνεται ὅτι προσδίδουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στό φιλανθρωπικό ἔργο καί

στis απαιτήσεις του κόσμου, παρά στην πνευματική μας αποστολή.

Υπάρχει πάντοτε πρό των οφθαλμών μας ο αιώνιος πειρασμός του ανθρώπου να ακολουθήσει εκείνον που τον τρέφει και καλύπτει τις ανάγκες του, αλλά μέχρι εκεί. Ο Κύριος όμως στο 6ο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του Ιωάννου έφιστά την προσοχή μας, ώστε να μην μονοπωλείται «ή βρώσις ή απολυμένη», εις βάρος «του ἄρτου τῆς ζωῆς». Όμως πέρα από τις διάφορες δραστηριότητες των Ένοριών μας, πολιτιστικές, και άλλες, πολλές φορές έρχόμαστε πρό άδιεξόδου και πρέπει να δώσουμε λύση σε προβλήματα έμπεριστάτων μελών του πληρώματός μας, παρέχοντας άλλοτε οικονομική ενίσχυση και άλλοτε υλικά αγαθά, τά όποια όμως άφορούν στο υλικό μέρος τῆς ζωῆς τους, μέ την εύχή να έλθουν να γνωρίσουν τον Χριστό και την ζωή τῆς Έκκλησίας Του, για την σωτηρία τους. Τις περισσότερες φορές αυτό παραμένει τό μεγάλο ζητούμενο.

Έχω την αίσθηση όμως ότι είμαστε κατά τό μάλλον ή ήττον έπηρεασμένοι από ξένα εύρωπαϊκά έκκλησιαστικά πρότυπα, τά όποια, όπως προανεφέρθη, έχουν αναφορά σε μία προτεσταντικοῦ τύπου νοοτροπία, για τό τί είναι ή Έκκλησία, μέ αποτέλεσμα να αφήνουμε την Έκκλησία μας να εκπίπτει σε φιλανθρωπικό Ίδρυμα παροχής υλικών απολαβών, ώστε να μάς έλέγχει ζωηρως ή αποστολική διαπίστωση του «διακονείν τραπέζαις», έναντι του κηρύγματος του Ευαγγελίου.

Αυτή ή διαπίστωση γίνεται έντονότερη, αν φέρουμε στο

νοῦ μας τό ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος προκρίνει τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀκόμη καί ἀπό τή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιπλήττοντας τούς Κορινθίους καί λέγοντας: « Οὐ γάρ ἀπέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι» (Α΄Κορ. α΄17), καθ' ὅτι δέν νοεῖται Ἐνορία χωρίς κατήχηση!

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά πάλι, ἡ σύγχρονη ποιμαντική μας διαίσθηση ἀντιλαμβάνεται ὅτι πολλά ἀπό τά ἐνεργά μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας δέν βιώνουν τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ μέ τόν τρόπο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, ἀλλά ἀπλῶς θρησκεύουν μέ τρόπο δικό τους, πού θυμίζει μέν τήν ἐκκλησιαστική ζωή, ἀλλά δέν τήν εὐπροσωπεῖ καί παράλληλα θέτει τήν σωτηρία τους ἐν ἀμφιβόλῳ.

Ἄς συνυπολογίσουμε ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος τῶν Χριστιανῶν μας δέν ἐκκλησιάζεται, ἐκτός τῶν μεγάλων ἐορτῶν καί τοῦτο πολλές φορές γιά καθαρά ἐθιμικούς λόγους. Τά στασίδια τῶν Ἱερῶν Ναῶν μας παραμένουν κενά μετά τήν ἐκδημία τῶν πιστῶν, τό ὅποιο σημαίνει ὅτι τά παιδιά τους, τά ἐγγόνια τους, οἱ συγγενεῖς τους δέν ἀκολούθησαν στά πνευματικά τους ἴχνη.

Ἀπό τούς ἐκκλησιαζομένους πάλι τό μεγαλύτερο ποσοστό δέν μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Καί ἐν τέλει ἐλάχιστοι τηροῦν τήν παραδεδομένη τάξη τῆς προετοιμασίας καί τῆς μετοχῆς στήν Θεία Εὐχαριστία, στίς λίγες κατά τόπους Ἐνορίες, ὅπου ὑπάρχει μιά ἐγνωσμένη πνευματική ἐργασία καί γι' αὐτό μιά ποιοτική ἀναβάθμιση.

Πρέπει νά τονισθεῖ ἰδιαιτέρως πώς ἡ Ἐνορία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα τμήμα, ἀλλά αὐτή ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, θεωρούμενη ὄχι ὡς ἓνα κοσμικό μέγεθος, ἀλλά ὡς θεανθρώπινη πραγματικότητα, ἡ ὁποία κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Λουγδούνων (2^{ος} αἰ.) φυτεύθηκε στόν κόσμο γιά νά σώζεται ὁ κόσμος μέσα σέ αὐτήν, ὄχι μέ τά μέσα τοῦ κόσμου, ἀλλά μέ τήν θεία Χάρη, τήν Ὅποیان κατέχει καί οἰκονομεῖ, καθώς στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει, ἐνεργεῖ καί σώζει τό Ἅγιον Πνεῦμα (Ἰω. ιδ' 17). Τοῦτο ἀμέσως προκρίνει τήν λατρευτική μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πρωταρχικό στοιχεῖο εἶναι τό κήρυγμα καί ὁ εὐαγγελισμός τῶν πιστῶν, ὁμοῦ μέ τήν μετάληψη τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, ὥστε νά ἔλθει ὡς συνέπεια ἡ οἰαδήποτε ἱεραποστολική δραστηριότητα.

1. ΕΝΟΡΙΑ

1α. Ἱστορική ἀνασκόπησις

Ἀρχέγονο τύπο τῆς ἐνορίας θά μπορούσαμε νά διακρίνουμε στήν, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἰοθὸρ, κατάτμηση τοῦ ὅλου ἔργου πού ἀσκοῦσε ὁ Μωυσῆς (βλ. Ἔξ. ιη' 13-27).

Στούς χρόνους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἡ Ἐνορία ἦταν ἓνας ὄρος πού μπορούσε νά ἐκφράσει πλήρως τὸ σύνολο τῶν πιστῶν μιᾶς περιοχῆς.

Στήν Καινὴ Διαθήκη δέν ἀπαντᾷ ὁ ὄρος "ἐνορία". Ὅμως θεολογικῶς καί πρακτικῶς τὸν συναντοῦμε. Ἡ ἐντολή τοῦ ἀποστόλου Παύλου στόν Τίτο: *«ἵνα καταστήσης κατὰ πόλιν*

πρεσβυτέρους» (Τίτ 1, 5) δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐντολή γιὰ διοργάνωση ἐνοριῶν.

Καθὼς τὸ Εὐαγγέλιο διαδιδόταν πρὸς τὴν ὕπαιθρο, ἰδρύονταν ἰδιαίτερες χριστιανικὲς κοινότητες μὲ ἰδιαίτερους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τοὺς ἀποκαλούμενους “χωρεπισκόπους” ἢ “ἐπισκόπους τῶν ἀγρῶν”. Ἀργότερα εἰσῆλθε ὁ θεσμὸς τοῦ Μητροπολίτου. Προσαρμοζόμενη δὲ ἡ Ἐκκλησία στὶς πολιτικὲς περιφέρειες, εἰσήγαγε τὸν θεσμὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἡ ἀνάγκη, λοιπόν, ἀποκέντρωσης, ποὺ ἦλθε ταυτόχρονα μὲ τὴν αὔξηση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὀδήγησε τὴν Ἐκκλησία στὴν ἴδρυση τῶν ἐνοριῶν, προκειμένου οἱ ποιμένες νὰ γνωρίσουν καλύτερα τὸ ποίμνιό τους καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικώτερα τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου.

Ἡ πρώτη πατερικὴ μαρτυρία τοῦ ὄρου “ἐνορία” ἀπαντᾷ στὸν Γρηγόριο Νύσσης: «...κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν **ἐνορίαν** διάγειν» (PG 46, 1001A). Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (4ος αἰ.) συναντοῦμε τὸν ὄρο καὶ στὸν Ἐπιφάνιο Κωνσταντίας τῆς Κύπρου (PG 41, 677C).

Ἀρχικά, λοιπόν, ἐπικράτησε ἡ λέξη “ἐνορία” νὰ σημαίνει τὴν ἐδαφικὴ περιοχὴ, ὡς θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου “ἐν-όριος”, ποὺ σημαίνει: ἡ χώρα ἐντὸς τῶν ὀρίων. Ἐπὶ δεκαῆξι αἰῶνες διατήρησε αὐτὴν τὴ σημασία. Μόνον οἱ Θεόδωρος Βαλσαμῶν καὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς συμπεριέλαβαν στὴν ἔννοια τῆς ἐνορίας τὸ σύνολο τῶν πιστῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς

πέριξ τοῦ ναοῦ περιφέρειας τοῦ ἱερέα ἄρχισε, ἐπισήμως τούλάχιστον, νὰ διαφαίνεται ἀπὸ τὸν 17' αἰῶνα καὶ ἐντεῦθεν.

Στὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς σκλαβιάς οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες, μὲ τὸν θεσμὸ τῆς ἐνορίας, κατόρθωσαν νὰ διατηρήσουν ἀλώβητη τὴν πίστη τους. Οἱ ἱεροὶ Ναοὶ δὲν ἀποτελοῦσαν μόνον τόπους λατρείας, ἀλλὰ καὶ χώρους συναθροίσεως τῶν ἐνοριτῶν, πρὸς συζήτηση καὶ ἐπίλυση προβλημάτων. Στὸν τότε ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἀντίστοιχο τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος, ἡ ἐνορία-κοινότητα ἦταν τὸ κύτταρο τῆς συλλογικῆς δράσεως. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς, ἦταν τὸ ἰδανικώτερο σύστημα αὐτοδιοικήσεως. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἐπίκεντρο τὴν ἐνορία, παρέμενε ἡ μόνη ὀργανωμένη ζωὴ, ποὺ κράτησε τὰ ζώπυρα τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Σήμερα, στὸν ὑπ' ἀριθ. 8/1979 Κανονισμὸ τῆς ΔΙΣ (ἄρ. 3, παρ. 1), τονίζεται ὅτι ἡ ἐνορία εἶναι **«βασικὴ μονὰς ὀργανώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου»**· τονίζεται, δηλαδή, ὁ ρόλος τῆς ἐνορίας ὡς βάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ θεμελιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἔτσι παρέμεινε ἡ διαμόρφωση τῶν ἐνοριῶν μέχρι τὴν ἐποχὴ μας. Στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ οἱ πόλεις ἀυξήθηκαν πληθυσμιακῶς, λόγω τῆς καθέτου δομήσεως, οἱ ἐνορίες ἀπέκτησαν τόσους πιστοὺς, ποὺ ἦτο πλέον ἀπαραίτητη ἡ ὑπαρξη περισσοτέρων τοῦ ἐνός ποιμένων, γιὰ νὰ δέχονται οἱ πιστοὶ τὴν κατάλληλη πνευματικὴ φροντίδα καὶ καθοδήγηση. Ἔτσι τώρα πλέον ἔχουμε ἐνορίες διαφορετικῶν εἰδῶν, ποὺ θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω.

1β. Θεολογικὴ προσέγγιση.

Ἡ ἔννοια τῆς ἐνορίας προσιδιάζει περισσότερο ἀπὸ κάθε τί μὲ τὴν ἔννοια καὶ τὸ νόημα τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε ἐνορία εἶναι μία μικρὴ εἰκόνα καὶ ἐν σμικρῶ πλήρης ἀποτύπωση τῆς Μιας, Ἁγίας,

Καθολικής και Άποστολικής Έκκλησίας. Τά χαρακτηριστικά τῆς Έκκλησίας εἶναι τά αὐτά μέ τά χαρακτηριστικά τῆς ἐνορίας. Ἡ μόνη διαφορά βρίσκεται στό μέγεθος τῆς κάθε ἔννοιας. Ἐνῶ ἡ Έκκλησία εἶναι ἄνευ ὁρίων, καθώς ἀπλώνεται στόν χῶρο καί στόν χρόνο καί ἐγγίζει τήν αἰωνιότητα, ἡ ἐνορία εἶναι μία τοπική Έκκλησία, πού ζεῖ καί κινεῖται ἐντός συγκεκριμένων γεωγραφικῶν συνόρων. Τά ὅρια τῆς ἐνορίας, ὅμως, εἶναι μόνον τοπικά. Πνευματικά ἡ ἐνορία εἶναι ἕνα κύτταρο τῆς ὅλης Έκκλησίας. Ἔτσι, ὅπως ἡ Έκκλησία, ὅμοια καί ἡ ἐνορία προεκτείνεται στήν ἄκτιστη πραγματικότητα τῆς αἰωνιότητας, ἀφοῦ ἔχει ὡς κέντρο τῆς ζωῆς τῆς τῆς Θεῆς Λειτουργία καί τήν Εὐχαριστιακή Σύναξη. Ἡ ἐνορία εἶναι τό ζωντανό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποῦ οἱ πιστοί εἶναι «ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. 12,5). Ὅπως ἡ Έκκλησία ἔτσι καί ἡ ἐνορία εἶναι ἡ φανέρωση τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν στόν κόσμο, εἶναι ἡ ζωντανή ἀποκάλυψη τῆς Ἁγίας Τριάδος καί τοῦ Ἐνσάρκου Λόγου τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. Ἡ ἐνορία εἶναι ὁ «μεθ' ἡμῶν Θεός» (Μτθ. α' 23) πού ἀγιάζει, σώζει καί θεοποιεῖ τά μέλη τοῦ σώματός Του. Ἡ ἐνορία εἶναι ἡ συνεχῆς ἀποκάλυψη τῆς ἀγάπης, ἡ βίωση τῆς ἀγάπης, ἡ ἐμπειρία τοῦ θριάμβου τῆς ἀγάπης, πού καθέτως καί ὀριζοντίως ἐναγκαλίζεται τό σύμπαντα κόσμο καί θεοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Ἡ ἐνορία εἶναι τό ζωντανό κύτταρο τῆς Έκκλησίας καί εἶναι ἀνάγκη νά ἔχει στόχους καί μάλιστα συγκεκριμένους, σαφεῖς, θεοδίδακτους. Χωρίς στόχους εἶναι ὅπωςδήποτε καταδικασμένη σέ ἀποτυχία καί ἀπονέκρωση. Ἡ Ἐνορία εἶναι «τά πάντα τοῖς πᾶσι», ἀφοῦ εἶναι αὐτή ἡ Έκκλησία. Ἡ ἐνορία συνδέεται μέ τήν Καθολική Έκκλησία μέσω τοῦ προσώπου τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ ἀπόσπαση τῆς ἐνορίας ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου ἀποκόπτει τήν ἐνορία καί ἀπό τό ζωντανό σῶμα τῆς Έκκλησίας. Ἄρα ἐνορία ἄνευ ἀναφορᾶς στόν Ἐπίσκοπο δέν μπορεῖ νά ἐννοηθεῖ. Ὁ δέ κρικός πού συνδέει τόν Ἐπίσκοπο μέ τήν ἐνορία εἶναι ὁ Ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πατέρας, ὁ υπεύθυνος ἡγέτης, ὁ ὀργανωτής, ὁ ἐμπνευστής, ὁ καθοδηγητής τῆς Ἐνορίας. Ἡ ψυχή τῆς Ἐνορίας. Ὁ κύριος υπεύθυνος γιά τό ζωντανεμά της καί τήν ἐπιτυχία τῶν στόχων της. Ὑπό τοῦ ἐφημερίου γίνεται ἡ λειτουργική ἀναφορά στόν Ἐπίσκοπο κατά τή λατρευτική ζωή τῆς ἐνορίας. Ἔτσι ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης χαλκεύεται καί ἀγιάζεται διά τῆς ἀρετῆς καί δυναμοῦται διά τῆς Θεῆς Χάριτος. Δέν ὑπάρχει ἀνώτερο γιά μιᾶ Ἐνορία ἀπό τό νά γίνει μέ τούς πιστούς της, μέ τήν πνευματική τους προκοπή, μέ τά ἔργα τους καί τήν λατρεία τους κέντρο δοξολογίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

1γ. Εἶδη ἐνοριῶν

Καθώς ἐρευνοῦμε τήν ἔννοια τῆς ἐνορίας, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποδεχθοῦμε ὅτι στήν ἐποχή μας πλέον ὀμιλοῦμε διά περισσότερα τοῦ ἑνός εἶδη ἐνοριῶν. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο νά τό διευκρινίσουμε, διότι κάθε εἶδος ἐνορίας χρήζει διαφορετικῆς ποιμαντικῆς διαχειρίσεως. Ἡ ἰδιαιτερότητα τῆς κάθε ἐνορίας ἀποτελεῖ πλοῦτο γιά τήν Έκκλησία, ἀλλά καί ἀφορμή συμπροβληματισμοῦ, ἀφοῦ κάθε περίπτωση ἔχει διαφορετικές δυσκολίες καί διαφορετικά θέματα γιά ἐπίλυση.

Θά διαχωρίσουμε τίς ἐνορίες σέ ἀστικές καί ἐνορίες τῆς ὑπαίθρου. Οἱ ἀστικές ἐνορίες χωρίζονται μέ τή σειρά τους σέ κάποιες ἐπιμέρους κατηγορίες.

Πρῶτον, εἶναι οἱ πολυάριθμες ἐνορίες τῶν μεγάλων πόλεων πού ἀποτελοῦνται ἀπό δεκάδες χιλιάδες ἐνοριῶν. Ἐνορίες στις ὁποῖες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἄγνωστοι μεταξύ τους. Ἐνορίες πού ὀμοιάζουν μέ ἕνα χάος, στό ὁποῖο ἐπικρατεῖ ἡ μοναξιά καί ἡ ἀφιλία. Οἱ ποιμένες στίς ἐνορίες αὐτές θά πρέπει νά δραστηριοποιηθοῦν γιά νά προσελκύσουν τούς πιστούς στήν Έκκλησία. Νά ἀναλάβουν ποιμαντική

έξατομικεύσεως, έξερχόμενοι τῶν Ναῶν καί μεταβαίνοντες στίς οἰκίες καί συνομιλοῦντες μέ τούς Ἐνορίτες τους. Αυτό σημαίνει ὅτι κάθε τάξη ἀνθρώπων ἀκόμη δέ καί ὡς ἄτομα εἶναι τελείως κάτι τό ξεχωριστό ἀπ' ὄλους τούς ἄλλους, πρὸς τοῦτο ἢ πρὸς Τίτον ἐπιστολή τοῦ Ἀπ. Παύλου (κεφ. β' 1-10) εἶναι ἄριστο πρότυπο. Παρῆλθε πρό πολλοῦ ἡ ἐποχή, κατά τήν ὁποία ὁ Ἐφημέριος ἀνέμενε τούς Ἐνορίτες στό Γραφεῖο τοῦ Ναοῦ. Τώρα πρέπει νά ἐξέλθει «πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πλανηθέντος προβάτου». Εἶναι ἀληθές ὅτι ὅπου διακονοῦν δραστήριοι Ἱερεῖς, ἐκεῖ καί οἱ καρποὶ τοῦ ἔργου τους εἶναι ἐμφανεῖς.

Δεύτερον, εἶναι οἱ ἐνορίες τοῦ ἐμπορικοῦ καί ἱστορικοῦ κέντρου πολλῶν μεγαλουπόλεων, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπό καταστήματα καί γραφεῖα. Οἱ ποιμένες στίς ἐνορίες αὐτές δέν ἔχουν τήνδυνατότητα νά ἀναπτύξουν ἀληθινές διαπροσωπικές σχέσεις μέ τούς ἐνορίτες τους, διότι πολύ ἀπλά δέν ἔχουν τακτικούς ἐνορίτες.

Τρίτον εἶναι οἱ μικρότερες ἀστικές ἐνορίες τῶν μεγάλων πόλεων. Σ' αὐτές τίς ἐνορίες λειτουργεῖ ἡ ἔννοια τῆς γειτονιάς. Οἱ ἄνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους καί τό ἔργο τῶν ποιμένων μπορεῖ νά πάρει τόν χαρακτήρα τῆς πατρότητος, πού εἶναι τό ζητούμενον.

Οἱ ἐνορίες τῆς ὑπαίθρου ἔχουν καί αὐτές τά δικά τους ἐπιμέρους εἶδη. Πρῶτον, εἶναι οἱ ἐνορίες τῶν μικρῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων. Οἱ ἐνορίες αὐτές ὁμοιάζουν μέ τίς τοπικές ἐκκλησίες τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Ἐχουν μικρό ἀριθμό ἐνοριτῶν, μπορεῖ εὐκόλα νά σφυρηλατηθεῖ ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τους καί κάθε γεγονός τῆς ἐνορίας εἶναι γεγονός πού γίνεται γνωστό καί μποροῦν νά συμμετέχουν σ' αὐτό οἱ πιστοὶ πού ἀγαποῦν τό Χριστό.

Τέταρτον, εἶναι οἱ ἐνορίες τῶν χωριῶν μας στήν ὕπαιθρο. Κάθε χωριό ἔχει ὡς κέντρο τόν Ἱερό Ναό, γύρω ἀπό τόν ὁποῖον οἰκοδομήθηκε. Οἱ ναοὶ τῶν χωριῶν μας βρίσκονται στό ἐπίκεντρον τῆς τοπικῆς ζωῆς. Τά πανηγύρια, οἱ χαρές, οἱ θλίψεις καί ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων γίνονται μέσα εἰς αὐτούς ἢ εἰς τά προαυλιά τους. Οἱ Ἱερεῖς τῶν χωριῶν εἶναι ἀληθινοὶ πατέρες γιά τούς ἀνθρώπους καί μποροῦν, ἀνάλογα μέ τήν ποιότητά τους ἢ νά δοξάσουν ἢ νά κατακρημνίσουν τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ ποιμένες αὐτοὶ ἔχουν τήν εὐκαιρία νά βιώσουν τό μυστήριο τῆς ἐνότητας καί τῆς ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας καθαρά καί συνειδητά.

Πέμπτον, ἔχουμε τίς ἐνορίες τῶν θερέτρων. Οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ καί οἱ ἐνορίες σ' αὐτά τά μέρη δίνουν τήν εὐαγγελική μαρτυρία καί στοὺς μόνιμους κατοίκους αὐτῶν τῶν περιοχῶν, ἀλλά καί στοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες, πού διαμένουν ἐκεῖ περιστασιακῶς. Οἱ ποιμένες αὐτῶν τῶν ἐνοριῶν καλοῦνται νά ἐργαστοῦν διπλά. Νά φροντίσουν πνευματικῶς τούς μόνιμους κατοίκους, ἀλλά καί νά διακονήσουν ἀγαπητικῶς τούς ἐπισκέπτες τῆς ἐνορίας τους μέ χαρά καί διάκριση.

Ἐνα τελευταῖο εἶδος ἐνορίας μποροῦμε νά εἰποῦμε ὅτι εἶναι ἡ **Μονή**. Τά ὀρθόδοξα μοναστήρια καί μάλιστα τά κοινόβια βιώνουν τήν ἐμπειρία τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς σωτηρίας μέσα στά ὄρια τῶν τειχῶν τους ὡς κλειστές, συγκεκριμένες ὁμάδες πιστῶν, πού ποιμαίνονται ἀπό τόν γέροντα ἢ τήν γερόντισσα καί ἀγιάζονται ἀπό τήν κοινή συμμετοχή στή Θεία Λατρεία, μέ ἀναφορά πάντοτε στόν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο. Κάθε Μονή εἶναι μία μικρή ἐνορία, μία εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀγωνίζεται, προκόπτει, θριαμβεύει καί ζωοποιεῖ τά μέλη της. (Ἐνίστε ὁμως καί ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀκολουθοῦν τό ἐνοριακό τυπικό καί δέχονται οἰκογένειες, οἱ ὁποῖες ἀντί τῶν Ἐνοριῶν, πηγαίνουν στή Μονή, ἴσως λειτουργοῦν εἰς βάρος τῶν Μοναχικῶν ὑποσχέσεων τῶν Ἀδελφῶν καί τῆς ἐνότητος τῶν Ἐνοριῶν!)

Μετά τά παραπάνω μποροῦμε εὐκόλα νά συμπεράνουμε ὅτι στήν ἐποχή μας ἡ ἔννοια τῆς

ένορίας έχει πολλές παραμέτρους. Δεν μπορούμε λοιπόν να όμιλοϋμε γενικώς περί τής ένορίας, σάν να πρόκειται για κάτι έναίιο, αλλά να σκεφτόμαστε ότι ή ποικιλία τών ένοριών χρειάζεται και ποικιλία ένεργειών, για να έπιτελείται ή διακονία μας έν γνώσει και διακρίσει.

2. ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Στήν ροή τής σύγχρονης πραγματικότητας πρέπει να όμολογήσουμε ότι στίς ένορίες μας δεν είναι όλα ιδεατά και καλά. Πολλάκις παρατηρούμε ότι τό σώμα τής ένορίας νοσεί. Ό μισόκαλος και μισάνθρωπος όφεις ένσπείρει τό κακό στό σώμα τοϋ Κυρίου, για να προκαλέσει νεοπλασίες, πού σκοπό έχουν να φέρουν τήν άπονέκρωση και τήν καταστροφή. Φρίττει και τρέμει έμπροσθεν τής προοπτικής τής σωτηρίας τών ανθρώπων. Έπιπλέον δέ ό άνθρωπινος έγωισμός, ή νωχελικότητα, ή άδιαφορία και ή άπροσεξία τραυματίζουν τήν ένορία και τήν άποπροσανατολίζουν από τήν πορεία τής σωτηρίας και τής άγάπης. Τά δεδομένα έπίσης τής σύγχρονης έποχής αλλάζουν συνεχώς και δημιουργούν καινούργιες συνθήκες, μέσα στίς όποιες καλείται να κινηθεί ή ένορία. Στο συνεχώς μεταβαλλόμενο και ποικιλοτρόπως έξελισσόμενο κόσμο ή ένορία όμοιάζει σάν να προσπαθεί να βρεί τήν πυξίδα της, διότι έχασε τόν Πολικό Άστέρα, ή μάλλον τόν Ήλιον τής Δικαιοσύνης Ίησοϋν. Ός έκ τούτου είναι άπαραίτητο να δοϋμε και να μελετήσουμε μερικές από τίς προκλήσεις τής έποχής μας πού άφορούν στήν ένορία.

2α. Άνεσιότητα

Ένα από τά πιό σοβαρά και δυσεπίλυτα προβλήματα τής ένορίας σήμερα είναι τό πρόβλημα τής άνεσιότητας. Οι πιστοί έχασαν τήν αίσθηση τής κοινότητας. Δεν άντιλαμβάνονται πλέον ότι ή ένορία είναι ή κοινή πνευματική μήτρα, πού τούς γεννάει και τούς άνατρέφει πνευματικά. Δεν αισθάνονται ότι άνήκουν σε μία πνευματική οικογένεια, σε μία ένορία πού είναι τό σπίτι και τό καταφύγιό τους. Πολλάκις δεν γνωρίζουν ούτε τά όρια τής ένορίας τους. Δεν γνωρίζονται ούτε σχετίζονται με τούς πνευματικούς τους πατέρες. Δεν έπιθυμοϋν και δεν έπιχειροϋν να γνωριστοϋν ούτε μεταξύ τους. Δεν έκκλησιάζονται στόν Ίερό Ναό τής ένορίας τους. Θυμοϋνται τήν ένορία μόνον όταν πρόκειται να διεκπεραιώσουν κάποιο κοινωνικό καθήκον. Δεν προστρέχουν κοντά της όταν πλήττονται από κάποια θλίψη, διότι δεν τήν αισθάνονται ως άγκαλιά και φωλιά. Δεν έπιθυμοϋν να ζήσουν έντός τής ένορίας τά σημαντικά γεγονότα τής ζωής τους. Τελοϋν τάμυστήρια τοϋ Βαπτίσματος και τοϋ Γάμου με κριτήρια καθαρά κοσμικά, έκτός τής ένορίας. Άδιαφοροϋν για τήν πορεία και τά θέματα πού άπασχολοϋν τήν ένορία. Άρέσκονται στό να κατακρίνουν, ειδικά εάν ύποπέσει στήν άντίληψή τους κάποιο σκάνδαλο ή κάποιος πειρασμός πού ταλαιπωρεί τήν Ένορία. Στέκονται περισσότερο σάν άύστηροί κριτές παρά σάν πιστά παιδιά τής ένορίας.

Βεβαίως, ή εϋθύνη διά τήν ψύχρανση με τήν ένορία και τήν άπομόνωση τών ανθρώπων άπ' αυτή δεν βαραινει άποκλειστικά εκείνους. Μεγάλο μερίδιο εϋθύνης φέρει και ή

Ίδια ή ένορία. Σέ πολλές περιπτώσεις εκείνη πρώτη έστρεψε τήν πλάτη της είς τά πνευματικά της παιδιά, προσωπολήπτησε, περιχαρακώθηκε στά δεδομένα της, κλειδώθηκε πίσω από μία έσωστρέφεια, πού τήν όνόμασε παράδοση καί σοβαρότητα, ένδιαφέρθηκε γιά τό «φαίνεσθαι» καί όχι γιά τό «είναι», έκανε λαμπρά έργα, αλλά δέν έλάμπρυνε τούς άνθρώπους πού τήν άπαρτίζουν. Ή άγάπη έγινε σύνθημα, έγινε όργανωμένη φιλανθρωπία, αλλά δέν έγινε προσωπική έπαφή, δέν έγινε άγγιγμα ψυχής, δέν έγινε συναντίληψη, δέν άνέπαυσε. Ή ένορία δέν προσπάθησε νά άφουγκρασθεϊ τούς πιστούς της. Οί άνθρωποι άποκόπτονται από τήν ένορία τους, όταν δέν έχουν λόγο σ' αύτή. Όταν κανείς δέν τούς καλεϊ γιά νά ζητήσει τήν άποψη τους, όταν κανείς δέν τούς ζητάει νά συμμετέχουν ούσιαστικά στίς άποφάσεις καί στήν πορεία τής ένορίας, είναι φυσικό νά χάνουν τή σχέση τους μέ τή δική τους έκκλησιαστική κοινότητα. Μία ένορία πού δέν ύπολογίζει τά παιδιά της, δέν μπορεϊ νά αναμένει νά τήν αγαπήσουν εκείνα. Ή διοίκηση γίνεται μόνο από τό Έκκλησιαστικό Συμβούλιο, τό όποιο ιδίως στήν Έπαρχία είναι πολλές φορές άνύπαρκτο. Μας προβληματίζει έντονα τό ποιοί θά συμμετέχουν ως έπίτροποι έφέτος πού αλλάζει ή σύνθεση τών Έκκλησιαστικών Συμβουλίων. Οί άποφάσεις λαμβάνονται έρήμην τοϋ σώματος τών πιστών. Οί ένορίτες μαθαίνουν τήν πορεία τής ένορίας τους από τίς ανακοινώσεις καί τίς άφίσεις. Δέν τίς καθορίζουν. Μόνον τίς πληροφοροϋνται ως ληφθεϊσες. Άρα γιατί νά συγκινηθοϋν διά

τήν ένορία; Ἡ Θεία Λατρεία τελεῖται ἀπό τούς ἱερεῖς καί τό στενό χορό τῶν ἱεροψαλτῶν, χωρίς καμία οὐσιαστική συμμετοχή τῶν πιστῶν. Οἱ πιστοί πού εἶναι παθητικοί θεατές ἐπαναλαμβανομένων ἀκολουθιῶν καί τελετῶν, χωρίς κάποια ὑποτυπώδη συμμετοχή, κάποτε κουράζονται καί ἀραιώνουν. Ἡ χαλαρότητα, ἡ ἀποξένωση καί ἡ ἀνεσιτιότητα εἶναι προκλήσεις καί θέματα πού θίγουν τήν οὐσία τῆς ένορίας, ἀφοῦ ἄπτονται τῆς ένότητας τῆς Ἐκκλησίας, ἐπάνω στήν όποία στηρίζεται ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

2β. Ὑπογεννητικότητα

Ἐνα πολύ σοβαρό πρόβλημα πού μαστίζει τίς ένορίες σήμερα εἶναι ἡ ὑπογεννητικότητα. Ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν κάθε χρόνο μειώνεται. Οἱ γεννήσεις τῶν παιδιῶν τείνουν νά εἶναι λιγότερες ἀπό τούς θανάτους. Ὁ τεράστιος ἀριθμός τῶν ἀμβλώσεων συνθλίβει τήν έλπίδα τῆς ἀνανέωσης τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀγωνία τῆς ἐπιβίωσης, ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ἡ ἀκαταστασία τοῦ κόσμου, οἱ πάσης φύσεως κρίσεις, ὁδηγοῦν τούς ἀνθρώπους στήν ἀπόφαση νά ἀποφύγουν τήν τεκνοποιία. Ὁ ἠδονισμός καί ἡ ἐλευθεριότητα ὁδηγοῦν τά ζεύγη σέ μία ζωή χαλαρή καί ἀνεύθυνη. Ὁ νέος ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νά ζήσει τή συντροφικότητα ἐγκεντρικά καί ὄχι θυσιαστικά, κυρίως χωρίς ὑποχρεώσεις πού ἐπιφέρει ἡ ἔλευση τῶν παιδιῶν. Τοιοτοτρόπως ὁ πληθυσμός τῶν ένοριῶν συνέχεια γηράσκει. Οἱ πάσης φύσεως ένοριακές συνάξεις παρουσιάζουν ὄλο καί περισσότερο μίαν παρακμιακή εικόνα, ἀφοῦ ἀπουσιάζει ἀπ' αὐτές τό σφρίγος καί ἡ δυναμικότητα τῆς νεότητας.

2γ. Μετανάστευση

Ἐνα ἐπιπλέον πρόβλημα πού πλήττει τήν ένορία εἶναι τό ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως, πού βιώνει ἡ ἑλληνική κοινωνία. Ἡ ἐσωτερική καί ἐξωτερική μετανάστευση μετακινεῖ πολλούς ἀνθρώπους ἀπό τόπο σέ τόπο. Ἡ ἀναζήτηση καλύτερων συνθηκῶν διαβίωσης, ἡ ἐξεύρεση ἐργασίας, ἡ ἀναζήτηση τῆς γνώσεως, ἡ προσωπική ἀποκατάσταση, οἱ μεταθέσεις πολλῶν κατηγοριῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (στρατιωτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, κ.ἄ.), ὁδηγοῦν τούς ἀνθρώπους σέ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου κατοικίας. Ἐτσι δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά σφυρηλατηθεῖ τό δέσιμο μέ κάποια ένορία. Ἡ πνευματική οἰκογένεια χάνει τά μέλη της, πρὶν προλάβει νά τά γνωρίσει.

2δ. Ἀλλοίωση τῆς συνθέσεως τῶν κατοίκων

Οἱ τοπικές κοινωνίες τά τελευταῖα ἔτη ἀλλάζουν ὡς πρὸς τή σύνθεσή τους. Σέ πολλές

συνοικίες πόλεων και χωριών έχουν πάψει πλέον να ακούγονται τὰ Ἑλληνικά. Στὰ σχολεῖα τῆς πατρίδας μας φοιτοῦν πάρα πολλά παιδιά ἄλλων φυλῶν και ἔθνοτήτων, πού σέ μερικές περιπτώσεις καταλαμβάνουν τήν πλειοψηφία τῆς σχολικῆς τάξεως. Οἱ ἄνθρωποι πού ἤλθαν στήν Ἑλλάδα γιά νά βροῦν καλύτερες συνθηκῆς ζωῆς, ἐργάστηκαν πολύ σκληρά, κουράστηκαν, ὑπέμειναν ἀμέτρητες θλίψεις και δοκιμασίες, ἀλλά οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς προόδευσαν και ἐστερεώθηκαν πολύ δυναμικά πλέον στά πόδια τους. Τώρα πλέον οἱ ἴδιοι ἀναλαμβάνουν τὰ ἡνία πολλῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐπιβάλλουν τήν παρουσία τους μέ τήν πρόοδο και τήν ἐργατικότητά τους και διεκδικοῦν τὰ ἴδια δικαιώματα μέ αὐτά τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, ἀφοῦ συνεισφέρουν ἀποδοτικά στήν προκοπή τῆς χώρας. Ἡ Ἑλλάδα ἔγινε ἡ δική τους πατρίδα και ἡ πατρίδα τῶν παιδιῶν τους. Ἐν τούτοις, εἶναι φορεῖς ξένων παραδόσεων και ἄλλων ἀντιλήψεων. Πολλοί ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐτερόθρησκοι ἢ ἐτερόδοξοι. Ἡ παρουσία τους μέσα στίς ἐνορίες ἀλλάζει τήν πνευματική σύνθεση τῶν ἐνοριῶν. Ὑπάρχουν ἐνορίες στίς **Ὅπο**ιες ἡ πλειοψηφία τῶν ὀρθοδόξων ἀνατρέπεται σέ μειοψηφία. Οἱ Ἐνορίες εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναπτύξουν τήν ἐσωτερική ἱεραποστολή μέ προσοχή και διάκριση, διότι πλέον τὰ θρησκευτικά δικαιώματα τῶν πολιτῶν και μάλιστα τῶν μειονοτήτων τὰ ὑπερασπίζεται τό ἴδιο τό κράτος ἰδιαίτερα και δυναμικά. Ἡ Ἑλλάδα πάντοτε ἀφομοίωσε ὅσους τήν προσέγγιζαν. Ἡ Ὄρθοδοξία πάντοτε μαγνήτιζε ὅσους τήν ἐγνώριζαν. Στήν περίπτωση ὁμως τῶν ἀδελφῶν πού εἰσηλθαν ἀπό τήν Ἀνατολή στά νησιά μας ἀνεπτύξαμε κατηχητική δραστηριότητα στούς ἐπιθυμοῦντες και μερικούς ἀπό αὐτούς τούς κατηχήσαμε, τούς βαπτίσαμε και τούς ἐντάξαμε στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καίτοι οἱ συνθηκῆς τούς μετέστησαν σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές Χῶρες.

2ε. Νέος τρόπος ζωῆς

Ἐνα ἀπό τὰ πιό δύσκολα και περίπλοκα θέματα και προβλήματα πού ἔχει νά διαχειριστεῖ ἡ ἐνορία εἶναι ὁ νέος τρόπος ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Κάθε ἡμέρα ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων ἀλλάζει. Οἱ ἀρχές, οἱ ἀξίες, τὰ ἰδανικά, τὰ πρότυπα, οἱ στόχοι, τὰ δεδομένα, οἱ συνθηκῆς, τὰ ἦθη, ὁ τρόπος σκέψεως, ὅλα ἀλλάζουν ὄχι ἀπό ἡμέρα σέ ἡμέρα, ἀλλά ἀπό ὦρα σέ ὦρα! Ἡ μία γενιά ἀδυνατεῖ νά ἐπικοινωνήσῃ και νά συμμαριστεῖ τήν ἄλλη. Τά πάντα παλαιώνουν σχεδόν ἅμα τῇ γεννήσει τους.

Οἱ ἄνθρωποι ὑπεραπασχολοῦνται, διότι πρέπεινὰ καλύψουν τίς βιοποριστικές τους ἀνάγκες, ἀληθινές ἢ ἐπίπλαστες. Ἐργάζονται σέ δύο ἢ και τρεῖς ἐργασίες, μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται γιά τήν ἐσωτερική τους ἰσορροπία, γιά τή σωματική τους ὑγεία και γιά τήν οἰκογενειακή τους ἀρμονία. Ἀκόμη και τὰ μικρά παιδιά στεροῦνται τίς χαρές τῆς παιδικῆς τους ἡλικίας, τό παιχνίδι, τήν ἀνεμελιά, τήν ἀπλότητα, τή χαρά, διότι ὡς μαραθνοδρόμοι τρέχουν στίς ἐξωσχολικές δραστηριότητες, προκειμένου νά ἀποκτήσουν τὰ προσόντα γιά μία μελλοντική καριέρα και γιά μία παντοτινή ...δυστυχία. Μέσα στήν ἀγωνία, τό ἄγχος και τό τρέξιμο τῆς ὑπεραπασχολήσεως κανείς δέν ἔχει τή διάθεση νά προσεγγίσει τήν ἐνορία, νά ἐνταχθεῖ στό δυναμικό της, νά παρακολουθήσει τίς δραστηριότητές της, νά συμμετάσχει και νά ἀπολαύσει τή Θεία Λατρεία. Ἡ πνευματική ζωή εἶναι πολυτέλεια σέ ἕνα κόσμος, πού ἔχει ὡς ὑπέρτατο ἰδανικό τήν ἐπιβίωση.

Τά Σαββατοκύριακα πλέον δέν εἶναι ἡμέρες χαλαρώσεως. Δέν ἀνανεώνονται οἱ σχέσεις κατ' αὐτά. Δέν ξεκουράζονται οἱ ἄνθρωποι. Προσπαθοῦν μέσα σ' αὐτές τίς δύο ἡμέρες νά διασκεδάσουν, νά δραπετεύσουν, νά φύγουν πρὸς τίς ἐξοχικές κατοικίες ἢ πρὸς κάποιους τουριστικούς προορισμούς, ὅπου κουράζονται περισσότερο, διότι κι ἐκεῖ πού πηγαίνουν μεταφέρουν τίς ἀγωνίες, τίς ἀνασφάλειες, τοὺς ἐκνευρισμούς καί τὴν πνευματικὴ τους πενία. Οἱ ὀρδές τῶν αὐτοκινήτων στοὺς ἐθνικούς δρόμους κάθε Σαββατοκύριακο μαρτυροῦντοῦ λόγου τό ἀληθές. Μέσα στίς δύο αὐτές ἡμέρες, πού θά ὑπῆρχε ἴσως λίγος χρόνος νά προσεγγίσουν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἐνορία τους καί νά χαροῦν τὴν ἐπαφή μέ τὴν πνευματικὴ τους οἰκογένεια, ἐκεῖνοι ἐξαφανίζονται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ τους ἐστία. Περιχαρᾶκωνονται στὸν ἐγωισμό ἢ στὴν κατὰ σάρκα οἰκογένεια καί ἀπορρίπτουν τὴν κοινωνία τῶν πιστῶν, τῶν ἁγίων, τῶν κοινῶς ἀγωνιζομένων, τῶν φίλων καί πνευματικῶν ἀδελφῶν, πού θά τοὺς ἔδινε πολλὰ περισσότερα ἀπ' αὐτά τὰ **ὍΠΟ**ῖα προσδοκοῦν νά λάβουν γιὰ τό Σαββατοκύριακο.

Ἕνα ἄλλο γνῶρισμα τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ἀτομικότητα. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται μόνος, ζεῖ μόνος, κερδίζει τὰ πάντα μόνος, συντηρεῖ τὴ μοναξιά του, διότι ἀγαπάει τό ἄτομό του. Οἱ στόχοι εἶναι ἀτομικοί, ἡ καριέρα εἶναι ἀτομική, τὰ ἐπιτεύγματα εἶναι ἀτομικά, ἡ διασκέδαση ἔγινε ἀτομική, ἡ ἐκπαίδευση ἔγινε ἀτομική, οἱ ἀποφάσεις ἀτομικές, οἱ ἐπιλογές ἀτομικές, οἱ πτώσεις ἀτομικές, ἡ ζωὴ ἀτομική καί γι' αὐτό ἀνυπόφορη, δύσβατη καί ἀπελπισ. Οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται νά σπάσουν τὴ μοναξιά τους. Φοβοῦνται μήπως προδοθοῦν, μήπως ἀπατηθοῦν, μήπως ἀπογοητευθοῦν, μήπως ξεγελαστοῦν. Φοβοῦνται τὴ χαρὰ τῆς κοινωνίας, τό ἄνοιγμα τῆς καρδιάς, τὴν ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν ἄλλον ἄνθρωπο. Ἡ ὄψη τοῦ ἄλλου δέν εἶναι ἡ χαρὰ τους. Τό πρόσωπο τοῦ ἄλλου δέν εἶναι ὁ παράδεισός τους. Ἡ παρουσία τοῦ ἄλλου δέν εἶναι ἡ ἐπιθυμία τους. Ἀκόμη καί ὁ εὐλογημένος ἔρωτας βιώνεται ἀτομικά καί σαρκικά καί γίνεται πάθος, πῶση καί βάσανος. Ἡ ἀτομικότητα εἶναι ὁ μέγας πειρασμός καί ἡ μεγαλύτερη φυλακὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ὁ ἀτομικός ἄνθρωπος δέν βιώνει τὴν ὀρθόδοξη κοινωνικότητα τῆς ἐνορίας. Ἀκόμη καί ἡ παρουσία του εἰς τὸν Ἱερό Ναό εἶναι ἀτομική. Ἡ συνομιλία του μέ τὸν Ἱησοῦν ἔχει ἀτομικό περιεχόμενο. Ἀκόμη καί τὴν σωτηρία τὴν περιμένει καί τὴν ἐκζητᾷ ἀτομικά μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἐνοχλεῖται μέ τὴν προοπτικὴ ὅτι μποροῦν νά σωθοῦν καί οἱ ἄλλοι, μάλιστα δέ οἱ ἀνυπόληπτοι. Ἡ ἀτομικὴ πίστη δέν εἶναι ὀρθόδοξη πίστη. Εἶναι ἐγωιστικὴ θρησκεία. Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σχέση. Σχέση ὄχι μόνο μέ τὸν Θεό, ἀλλὰ καί μέ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἀτομικότητα δημιουργεῖ μία θρησκευτικὴ ἰντελιγκέντσια, ἐκκλησιαζομένους χριστιανούς, θρησκευομένους ἐυσεβεῖς, σύγχρονους φαρισαίους, ἀλλὰ ὄχι συνειδητοὺς καί ἀληθινούς ἐνορίτες.

Ἕνα ἐπίσης στοιχεῖο τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ διάσπαση τοῦ μυαλοῦ καί τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ὁ ὄγκος καί ἡ ποικιλία τῶν πληροφοριῶν, τό μέγεθος τῶν γνώσεων, οἱ πρωτοφανεῖς ἐρεθισμοὶ τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἀπίστευτες εὐκαιρίες τῶν ἐπιλογῶν, οἱ θελκτικὲς προκλήσεις τῆς δημοσιότητας, ἀλλὰ καί ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ὁ τρόμος τοῦ ἀγνώστου, ὁ φόβος τῆς ἀσθένειας καί τοῦ θανάτου κατακερματίζουν τὸν ἄνθρωπο καί ἐγείρουν μία ἀδυσώπητη ἐσωτερικὴ ἀντιπαλότητα στό τρίμερές τῆς ψυχῆς. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νά συναρμονίσει τὴ λογικὴ, τό συναίσθημα καί τὴ βούλησή του. Ἄλλα θέλει, ἄλλα ἐπιδιώκει καί ἄλλα ὑπολογίζει, μέ ἀποτέλεσμα στό τέλος νά βιώνει μία ἐσωτερικὴ ἀκαταστασία. Αὐτός ὁ ἐσωτερικός κατακερματισμός ἀποπροσανατολίζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ὁδὸ τῆς κατὰ Θεὸν προκοπῆς. Τὸν φυλακίζει στὰ συνθήματα, τὰ κινήματα, τὰ νοήματα καί τίς μέριμνες τοῦ ψεύδους. Τὸν καθιστᾷ ἕρμαιο τῶν διαφόρων οικονομικῶν συμφερόντων καί τῶν ποταπῶν πολιτικῶν ἐπιδιώξεων. Ἡ ἔλλειψη ἐσωτερικῆς συνοχῆς εἶναι ἡ αἰτία τοῦ

άνικανοποίητου, τοῦ ἐνοχικοῦ, τοῦ ἄβουλου, τοῦ ἐξαρτημένου, τοῦ κατατεθλιμμένου ἀνθρώπου. Αὐτόν τόν διασπασμένο ἐσωτερικά καί κατακομματιασμένο ἄνθρωπο καλεῖται ἡ ἐνορία νά φροντίσει, νά περιθάλψει, νά παρηγορήσει, νά συγκεντρώσει «τόν ἐσκορπισμένον νοῦν του» στόν στόχο καί στήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

Ἔνα ἐπίσης ἔντονο χαρακτηριστικό τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ἀμφισβήτηση τῶν θεσμῶν, ἡ κρίση καί ἡ ἀπόρριψη τῶν παραδεδομένων. Γιά τή σύγχρονη πραγματικότητα τό παρελθόν φαντάζει παρωχημένο. Κάθε τι παλαιό ἀπορρίπτεται εὐκόλα καί ἀντικαθίσταται μέ ὅ,τι ἐπιβάλλει ὁ συρμός ἢ οἱ ἰδεοληψίες τοῦ παρόντος. Παραδόσεις αἰώνων λησμονοῦνται. Νέα ἤθη, νέες πρακτικές, καινούργιες μέθοδοι ξεπροβάλλουν καθημερινά καί προσδοκοῦν νά ἐπιβληθοῦν στίς ἀνθρώπινες συνειδήσεις. Τό παραδοσιακό ταυτίζεται μέ τήν νέκρωση, μέ τό τέλμα, μέ τήν ἀγκύλωση, μέ τόν στεῖρο δογματισμό. Οἱ ἄνθρωποι ἀποστρέφονται τίς παραδόσεις, διότι αἰσθάνονται πώς ἐγκλωβίζονται ἀπ' αὐτές σέ καλούπια καί τρόπους ζωῆς πού δέν τούς ἀρέσουν. Τά πάντα γύρω μας σέ κοινωνικό ἢ ἰδεολογικό ἐπίπεδο μπορεῖ νά ἀλλάζουν. Ἡ γνήσια καί ἀληθινή Ὁρθόδοξη Παράδοσή μας δέν ἀλλάζει, εἶναι ἀνθεκτική διότι εἶναι αὐθεντική καί ἡ αὐθεντικότητά της πηγάζει ἀπό τό ὀρθόδοξο χριστιανικό βίωμα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἰς τό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας, ἡ μάλλον τῆς ἐλευθεριότητας, ἐπιλέγουν καινούργιους τρόπους συμπεριφορᾶς. Οἱ θεσμοί ἐπίσης διέρχονται ἐσωτερική καί ἐξωτερική ἐντονότατη κρίση. Ἡ οἰκογένεια, ἡ παιδεία, ἡ πατρίδα, ἡ δικαιοσύνη, ἡ τίμια ἐργασία, ἡ υἰγεία, ἡ δημοκρατία, προδίδονται ἀπό τούς φορεῖς τους καί ἀπορρίπτονται ἀπό τούς ἀποδέκτες τους.

Ὁ θρησκευτικός ἀποχρωματισμός τῆς κοινωνίας μας ὑποτιμᾷ τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Δυστυχῶς ἡ ἐλληνική κοινωνία μας ἀποχριστιανίζεται σταδιακά σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δημόσιας ζωῆς καί ὁ κίνδυνος τῆς ἐκκοσμίκευσης τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πλέον ἐμφανής. Στό περιεχόμενο τῶν θείων ἀληθειῶν δέν ἔχουμε δικαίωμα νά κάνουμε ὑποχωρήσεις ἢ παραχωρήσεις. Οὐδεῖς ἐκσυγχρονισμός εἶναι ἀνεκτός. Ζημιώνει τήν θεία ὑπόθεση τῆς σωτηρίας. Ἡ ἐκκοσμίκευση ἀπειλεῖ καί θέτει σέ κίνδυνο τή σωτηρία, διότι ἀλλοιώνεται, παραχαράσσεται καί παρερμηνεύεται τό πρόσωπο καί τό ἔργο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά πολεμεῖ καί νά ἀντιστέκεται στό κοσμικό φρόνημα, σύμφωνα καί μέ τίς συνεχεῖς ὑπομνήσεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁ ὁποῖος μέσα ἀπό τό Εὐαγγέλιό του καί τίς τρεῖς Καθολικές ἐπιστολές ἀναφέρεται διαρκῶς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, στή σχέση κόσμου καί Ἐκκλησίας, γιά νά καταδείξει τήν ἐμφανῆ διαφοροποίηση καί τήν ἀπαραίτητη διαφύλαξη τοῦ πολύτιμου πνευματικοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ θησαυροῦ. Ἡ ἐνορία καθὼς καί ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἕνας θεσμός καί μία παράδοση αἰώνων, ἔχουν εἰσέλθει στό ἀρνητικό πρῖσμα τῆς ἀνθρώπινης ὀπτικῆς. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος πείθεται ὅλο καί πιό πολύ ὅτι μπορεῖ νά ζήσει καί χωρίς αὐτά. Ἡ Ἐκκλησία καί ἡ ἐνορία πρέπει νά πείθουν καθημερινά γιά τήν ἀξία τους, διότι διαφορετικά γιά πολλούς ἀνθρώπους κινδυνεύουν νά μετατραποῦν ἀπλῶς σέ ἀναμνήσεις. Τοῦτο εἶναι ἕνα δυνατό στοίχημα γιά τούς συνειδητούς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου.

Στή δυσκολία τῆς παντελοῦς ἀμφισβήτησεως τῶν πάντων ἔρχεται νά προστεθεῖ καί ἡ φανερή ἢ ὑπόγεια πολεμική ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδή ἡ ὀρθόδοξη πίστη σέ συνδυασμό μέ τήν ἐλληνική παιδεία καθιστοῦν τόν ἄνθρωπον διακριτικό καί νήφοντα, εἰσέρχονται στόν στόχο ὄλων ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦν τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρώπου. Τά συμφέροντα ἐταιρειῶν παγκοσμίου ἐμβελείας, οἱ ἐπιδιώξεις ρυπαρῶν πολιτικῶν προσώπων, ἡ μισαλλοδοξία ἀκραίων θρησκευτικῶν ὁμάδων, ἡ δική μας

ἀνεπίτρεπτη πολλάκις ἀνοχή καί ἀδιαφορία εἶναι οἱ βασικές αἰτίες γιά νά ὑφίσταται σήμερα ἡ Ἐκκλησία ἕνα μυστικό διωγμό, νά ὑπομένει μία πολεμική καί μία ἀπαξίωση ἀθέμιτη καί ἄδικη γιά τήν ποιότητά της. Τά πρόσωπα τῶν κληρικῶν ἀπαξιοῦνται. Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως ἀμφισβητοῦνται δημόσια καί ἀπό χεῖλη ἐπισήμων. Μία προπαγάνδα ἀνήθικη καί ἀθέμιτη προσπαθεῖ νά ἀπαξιώσει καί νά διαφθείρει τήν Ἐκκλησία καί τό Εὐαγγέλιο. Ἡ Ὁρθόδοξη πνευματική ζωή παρουσιάζεται ὡς καρπός νοσηρότητας. Ἡ σχέση μέ τήν ἐνορία περιφρονεῖται ἐπιδεικτικά. Ἔτσι καθίσταται δύσκολο ἡ πνευματική οἰκογένεια τῆς ἐνορίας νά προσεγγίσει τά παιδιά της, πού ἔχουν πέσει θύματα τῆς παραπληροφορήσεως καί τῆς ψευδοενημερώσεως.

Ὁ μακαριστός π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν σημειώνει κάτι, τό ὁποῖον ἴσως θά πρέπει νά μᾶς προβληματίσει καί κυρίως νά ἐνεργοποιήσει τήν ποιμαντική προσπάθεια: «Τούς ἱερεῖς τούς βλέπουν καί τούς αἰσθάνονται ὅπως τά νεκροταφεῖα. Νοιώθουν δέος, ἀλλά πιστεύουν πώς δέν μποροῦν νά ἔχουν καμμία θέση καί σχέση μέ τή ζωή τους.».

Ἐνα ἐπίσης στοιχεῖο τοῦ σύγχρονου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ὑλομανία καί ἡ τεχνολογία πού χαρακτηρίζουν τόν ἄνθρωπον σήμερα. Ἡ κατανάλωση ἔχει καταστεῖ τό ὑπέρτατο ἰδανικό τῶν κοινωνιῶν. Οἱ ἄνθρωποι ζοῦν γιά νά καταναλώνουν καί ἀξίζουν τόσο ὅσο καταναλώνουν. Ἡ προσκόλληση στήν ὕλη κατέστησε τόν ἄνθρωπο ἕνα θηρίο, ἕνα ὀδοστρωτήρα, πού ἰσοπεδώνει τή φύση, τό περιβάλλον, τούς συνανθρώπους του, ἀκόμη καί τήν ψυχή του, προκειμένου ν' ἀπολαύσει περισσότερο ὑλικά ἀγαθά. Παράλληλα ἡ ἔκρηξη τῆς τεχνολογίας, καί μάλιστα τῆς ἠλεκτρονικῆς, μετέτρεψε τούς ἀνθρώπους σέ ἄβουλα πλάσματα, σέ ἐξαρτημένες μαριονέτες, πού πρὶν προλάβουν νά χαροῦν κάτι, ὀνειρεύονται καί ἀδημονοῦν διά τήν ἀπόκτηση κάτι νεώτερου ἢ πῶς ἐξελιγμένου. Μέσα σ' αὐτή τή σισύφειο προσπάθεια καί ἀγωνία τοῦ καταναλωτισμοῦ καί τῆς ἀγάπης πρὸς τήν τεχνολογία ἡ ἐνορία φαντάζει ὡς κάτι πού δέν ἀφορᾷ κανένα, πού δέν ἐγγίζει κανένα, πού εἶναι κάτι ξένο πρὸς τή σύγχρονη πραγματικότητα.

Μέσα στά δεδομένα τοῦ σύγχρονου τρόπου ζωῆς πρέπει νά λάβουμε ὑπ' ὄψιν καί τήν τεράστια ἐπίδραση τῆς πάσης φύσεως ὀθόνης στούς ἀνθρώπους. Οἱ ὀθόνες, μικρές, μεγάλες, μικροσκοπικές εἶναι παράθυρα πού ἀνοίγουν καινούργιους κόσμους σ' ὅσους τίς κοιτάζουν. Δίνουν μηνύματα, διαμορφώνουν συνειδήσεις, πληροφοροῦν, μορφώνουν, ἐπιδροῦν, κτίζουν ἢ γκρεμίζουν, ἀνάλογα μέ τό περιεχόμενο πού παρουσιάζουν στούς θεατές τους. Κάποτε μία εἰκόνα ἔλεγε χίλιες λέξεις. Τώρα μία ὀθόνη παρουσιάζει χιλιάδες εἰκόνες. Οἱ ὀθόνες ἀντικατέστησαν τούς φίλους, τραυμάτισαν θανάσιμα τήν ἐπικοινωνία, ἀποξένωσαν τήν οἰκογένεια, βύθισαν τούς θεατές τους σέ ψευδαισθήσεις πληρότητας, ἀφήνοντάς τους στήν τραγικότητα τῆς κενότητας. Γιά τήν πορεία τῆς Ἐνορίας οἱ ὀθόνες εἶναι οἱ σύγχρονες σειρήνες, πού θέλγουν τούς ἐνορίτες μακριά ἀπό τήν Ἁγία Τράπεζα καί ἀπό τήν κοινωνία τῆς ἀγάπης.

3. ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

Μπροστά στήν ἀμηχανία πού δημιουργεῖται στό ἐκκλησιαστικό σῶμα ἀπό τόν σύγχρονο τρόπο ζωῆς καθίσταται ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν ἐφησυχασμό. Νά συμπροβληματιστοῦμε καί νά διερωτηθοῦμε κατά πόσο ἕνα μερίδιο τῆς ὅλης αὐτῆς καταστάσεως βαρύνει μέ εὐθύνη τή δική μας συνείδηση. Ἐάν κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας ἐν μετανοίᾳ καί ἐπιγνώσει, ἴσως δοῦμε ἕνα φῶς ἐλπίδας στή σκοτεινή σύρραγα τῆς ἀρνήσεως, τήν ὁποία μέ θλίψη ὅλοι μας διαβαίνουμε. Ἡ αὐτοκριτική δέν

είναι έλεγχος. Είται αὐτογνωσία. Ἡ αὐτογνωσία ἐπιφέρει τὴν ἀληθῆ ταπείνωση καὶ ἡ ταπείνωση τὴν ὄντως θεϊκὴ εὐλογία κατὰ τὸ «ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (1ακ. 8, 6). Γιά τοῦτο ἡ αὐτοκριτικὴ εἶται προϋπόθεση ἐπιτυχίας στήν ποιμαντικὴ μας ἐργασία. Δέν εἶται προσβολὴ τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀλλὰ ἀληθῆς καταξίωση καὶ πολύτιμο πρόσημο. Ὅπως κρίνουν οἱ λαϊκοὶ ἀδελφοὶ μας τοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ ἐξομολογοῦνται τὰ λάθη τους σέ μᾶς, τοιοῦτοτρόπως ὀφείλουμε κι ἐμεῖς νά κρίνουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, γιά νά συντηροῦμε ζωντανὴ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

3α. Οἱ Ποιμένες καὶ ἡ Ἑνορία

Στό πλαίσιο μᾶς γνήσιας αὐτοκριτικῆς πρέπει νά δοῦμε πῶς βλέπουν τὴν ἐνορία οἱ Ποιμένες. Δυστυχῶς πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ ἐνορία δέν εἶται γιά ὅλους τοὺς Ποιμένες τό σπίτι τους. Πολλοὶ βλέπουν τὴν Ἑνορία μόνο ὡς τό πεδίο τῆς ἐργασίας τους ἢ τῆς ἐπαγγελματικῆς τους ἐξελίξεως. Ἀντιμετωπίζουν τὰ ζητήματα τῆς ἐνορίας διοικητικά ὡς ὑπάλληλοι ἐνός Ν.Π.Δ.Δ. Διεκπεραιώνουν τὰ πάντα, ἀλλὰ τυπικά, ψυχρά καὶ ἀδιάφορα. Καταθέτουν τὰ χαρίσματά τους, ἀλλὰ ὄχι τὴν δύναμη καὶ τὴν ζέση τῆς ψυχῆς τους. Εἶται καλοὶ διοικητές, ἀλλὰ ἀδιάφοροι Ποιμένες.

Μεγάλη ἀγωνία ἔχουν πολλοὶ Ποιμένες ἐνοριῶν γιά τὴν οἰκονομικὴ διαχείριση. Ἡ μέριμνα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τους ἀπέναντι στήν Ἱερά Μητρόπολή τους, ἡ φιλοδοξία γιά τὴν ἐπιτέλεση ἔργων καλλωπισμοῦ, κτηριακῶν ἐγκαταστάσεων, τεχνολογικῆς ὑποδομῆς, φιλανθρωπίας, κατηγήσεως, ἐκδηλώσεων κ.λπ. πρωταγωνιστεῖ στήν ἱερατικὴ τους συνείδηση. Ἀξιολογοῦνται ἀπό τό πόσα χρήματα κερδίζουν χάριν τῆς Ἑνορίας. Ἔτσι ἔχουμε λαμπρές καὶ πλούσιες ἐνορίες, ἀλλὰ μέ φτωχοὺς πνευματικά καὶ ἀδιάφορους ἐνορίτες. Ὁ καλὸς ἱερεὺς δέν εἶται μόνον αὐτός πού φροντίζει γιά τὴν ὑλικὴ περιουσία τῆς Ἑνορίας, ἀλλὰ ἐκεῖνος πού φροντίζει τὴν ἀληθῆ οὐσία τῆς ἐνορίας, πού εἶται οἱ ἐνορίτες. Ἐξάλλου ὁ Ἐφημέριος ἐπιβάλλεται νά ἀποκτήσει συνείδηση ποιμένος καὶ ὄχι μισθωτοῦ, θέση πατρός καὶ ὄχι κατακτητοῦ, φρόνημα διακόνου καὶ ὄχι δυνάστου. Ἡ δημιουργία ποιμαντικῆς εὐθύνης στόν ἱερό Κλήρο καὶ λαϊκῆς ἐκκλησιαστικῆς συνείδησης στήν Ἑνορία ἀποτελεῖ τόν χριστιανικὸ τρόπο ζωῆς. Δυστυχῶς ὑπάρχουν Ἑνορίες, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε ἓνα παιδί γιά νά διακονήσει τόν Ἱερέα στό Ἅγιο Βῆμα. Ὑπάρχουν Ἑνορίες, ὅπου οἱ ψάλτες εἶται ὑπέργηροι καὶ δέν ἔχουν λάβει καμμία μέριμνα γιά τὴ διαδοχὴ τους. Ἐκατοντάδες οἱ νέοι ἀπόφοιτοι Σχολῶν Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀλλὰ ὑπάρχει ἔλλειψη ἱεροψαλτῶν. Ἐπίσης παρατηρεῖται ἀπροθυμία νεανίδων νά ὑπανδρευθοῦν ὑποψηφίους Κληρικούς. Τὰ αὐξανόμενα διαζύγια στίς ἱερατικὲς οἰκογένειες καὶ ἡ κρίση στίς ἱερατικὲς καὶ μοναχικὲς κλήσεις ἀναμένουν τὴν ποιμαντικὴ μας χειραγωγία.

3β. Ἐπιλογή προσώπων

Εἶται δύσκολο, ἀλλὰ πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε ὅτι ὑπάρχει σέ ὅλους μας μεγάλη ἀδυναμία στήν ἐπιλογή τῶν προσώπων πού θά ἐργαστοῦν ὡς στελέχη τῆς ἐνορίας. Κατ' ἀρχὴν ἡ ἐπιλογή τῶν ποιμένων εἶται ἓνα θέμα ἀκανθῶδες καὶ δισεπίλυτο. Ἡ ἀπροθυμία τῶν νέων νά προσέλθουν στήν ἱερωσύνη καὶ τό σπάνιο τοῦ χαρίσματος τούτου μᾶς δυσκολεῖ στήν ἐπιλογή. Ἐάν λόγῳ αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν γίνουν κάποιες ἐκπτώσεις στήν ἐπιλογή τῶν κατάλληλων γιά τὴν ἱερωσύνη προσώπων, τότε

ὅλη ἡ Ἐκκλησία πληρώνει τίς ἐπιπτώσεις.

Ἀλλά καί ἡ ἐπιλογή τῶν λαϊκῶν δέν εἶναι εὐκόλη υπόθεση. Καθένας πού πλησιάζει ἕνα κληρικό κρύβει πολλῶν εἰδῶν προθέσεις. Ὑπάρχουν οἱ καλοί ἄνθρωποι, πού ὡς λαϊκά στελέχη συνεισφέρουν τό καλύτερο γιά τήν ἐνορία τους, ἀλλά ὑπάρχουν καί οἱ διπρόσωποι, οἱ δῖβουλοι, οἱ ὑποκριτές, οἱ ἀνώριμοι, πού γίνονται στελέχη τῶν ἐνοριῶν καί ὑποσκάπτουν τήν ἐνότητα τῆς ἐνορίας ἢ φιλοδοξοῦν νά κερδίσουν ὑλικές ἀπολαβές, κοινωνική καταξίωση καί δημόσια ἀναγνώριση. Ἡ ἀνεπιτυχής ἐπιλογή τῶν καταλλήλων προσώπων γιά τή στελέχωση καί ἐπὶ ἀνδρωση τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἀκριβό ἀντίτιμο τήν ὀπισθοδρόμηση τῆς ἐνορίας καί τόν σκανδαλισμό τῶν πιστῶν.

3γ. Ἐλλειψη ἐπιμορφώσεως κληρικῶν

Ἐνα ἐπίσης θέμα τοῦ ὁποίου πρέπει ν' ἀναλάβουμε τήν εὐθύνη εἶναι ἡ μή ἐπιμόρφωση τῶν κληρικῶν μας. Ἡ παιδεία δέν τελειώνει ποτέ οὔτε ἡ ἐσωτερική καλλιέργεια. Δέν ἔχει σημασία τό ἐπίπεδο τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐνός κληρικοῦ. Σημασία ἔχει ἡ θέλησή του νά συνεχίσει νά ἐκπαιδεύεται. Καλοῦμε τούς κληρικούς μας νά εἶναι λίγο ἀπ' ὅλα. Τούς θέλουμε θεολόγους, λειτουργιολόγους, παιδαγωγούς, διακοσμητές, ψυχολόγους, καλλιτέχνες, ρήτορες, μαγείρους, ὀργανωτές ἐκδρομῶν καί ἐκδηλώσεων, ἐπικοινωνιακούς τεχνοκράτες, πολιτικούς μηχανικούς, μαστόρους καί ὅ,τι ἄλλο βάλει τό ἀνθρώπινο μυαλό. Ἡ μετεκπαίδευση πού λαμβάνουν ὁμως περιορίζεται στό προσωπικό τους φιλότιμο, στά τάλαντα πού τούς ἔδωσε ὁ Θεός, στά σεμινάρια καί τίς ἱερατικές συνάξεις πού προσκαλοῦνται καί στό προσωπικό μας παράδειγμα. Ἡ ἡμιμάθεια εἶναι ἡ μεγάλη πληγή τῆς Ἐκκλησίας. Βέβαια, τό τραγικότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ θεολογική ἀνεπάρκεια. Οἱ διδάσκαλοι τῆς πίστεως καί οἱ ποιμένες, ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι μελετημένοι ἐπάνω στά θέματα τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς καί παραδόσεως, ἐπάνω στή νοοτροπία καί τίς ἀλήθειες τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἐπάνω στήν ἀγιοπνευματική ἐμπειρία, πού διατρέχει τήν Ὀρθόδοξια ἐδῶ καί πολλούς αἰῶνες. Αὐτή ἡ ἡμιμάθεια σέ συνδυασμό μέ τόν ἐωσφορικό ἐγκλισμό δυσφημοῦν τό Εὐαγγέλιο, διασύρουν τό ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί ἀσύστολα ἐγκληματοῦν ἀπέναντι στούς ἀνθρώπους, γιά τούς ὁποίους ὁ Κύριος δίνει συνεχῶς τό Αἶμα Του. Ἡ στενότητα τῆς σκέψεως καί ἡ ἔλλειψη τῆς ἀρετῆς εὐθύνονται γι' αὐτή τή θεολογική ἀνεπάρκεια. Ἡ θεραπεία της εἶναι ἡ βαθειά μελέτη τῆς πίστεώς μας καί ἡ καθοδήγηση ἀπό διακριτικό πνευματικό ὀδηγό καί πατέρα. Αὐτή ἡ θεολογική ἀνεπάρκεια δυστυχῶς φαίνεται καί διαδίδεται, χάρη στή σύγχρονη τεχνολογία, μέσα ἀπό τά κηρύγματα, τά μηνύματα, τά κείμενα, τίς ἀποφάσεις πού λαμβάνονται καί τίς ἐνέργειες πού πραγματοποιοῦνται. Αὐτή εἶναι καί μία ἀπό τίς αἰτίες τοῦ διχασμοῦ πού βιώνει τό ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικό σῶμα. Ὅσο δέν ἐπιμορφώνουμε τούς Κληρικούς μας ἀληθινά, ὅσο δέν ἐμπνέουμε τήν παιδεία, τόσο θά ὑφιστάμεθα τ' ἀποτελέσματα τῆς ἡμιμάθειας καί τῆς ἀνεπάρκειας.

3δ. Λάθη κληρικῶν

Ἐνα ἀπό τά πιό μεγάλα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία εἶναι τά λάθη τῶν κληρικῶν της. Λάθη τά ὁποῖα ἀκυρώνουν τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καί καταρρακώνουν τό κύρος τῆς Ἐκκλησίας. Λάθη πάσης φύσεως, ἠθικά, οἰκονομικά, διοικητικά, λάθη συμπεριφορᾶς, ἠθελήμενα ἢ ἀνεπίγνωστα. Λάθη πού γίνονται ἀπ' ὅλες τίς βαθμίδες τῶν κληρικῶν. Ὁ λαός μέ καθαρό ὀφθαλμό καί

άγαθή συνείδηση, αγαπητικῶς ἐπισημαίνει αὐτά τὰ λάθη. Ἡ τύφλωση τοῦ ἐγωισμοῦ καί ἡ αἰσθησιμότητα ἀνωτερότητας, ὅμως, δέν ἐπιτρέπουν τήν παραδοχή τῶν πτώσεων καί ἐμποδίζουν ἀπό τήν ἀληθῆ μετάνοια. Ἐάν μᾶς συνέχει τουλάχιστον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «οὐαί... δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. ιη' 7). Οἱ ἄνθρωποι καί ὁ Θεός δέν μᾶς θέλουν ἀλάνθαστους οὔτε προσδοκοῦν κάτι τέτοιο ἀπό κα- νένα κληρικό. Μᾶς θέλουν ὅμως, αὐθεντικούς, διαρκῶς μετανοοῦντες καί ἀγωνιζόμενους.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ αὐτοκριτική εἶναι σκόπιμη καί ὠφέλιμη μόνο ὅταν οἰκοδομεῖ. Ἐάν ἐπιθυμοῦμε τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ἐνοριῶν μας καί τόν ἐπανευαγγελισμόν τῶν πιστῶν, ἴσως πρέπει νά συμπεροβληματιστοῦμε ἐπάνω σέ κάποιες προτάσεις.

4α. Βαθειά ἐργασία

Τίποτε δέν γίνεται σωστά ὅταν γίνεται πρόχειρα. Στό ὑψιστο ζήτημα τῆς ἐνορίας πρέπει νά ἐργαστοῦμε συλλογικά καί ἀποφασιστικά. Τό ἐπερχόμενο ἔτος 2023 μπορεῖ νά ἀφιερωθεῖ στήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας. Ὅλες οἱ Συνοδικές Ἐπιτροπές ταπεινά προτείνουμε νά ἔχουν ἀποκλειστικά ὡς περιεχόμενο τῆς ἐργασίας τους τήν ἐνορία. Ἡ κάθε μία νά ἐξετάσει τήν ἐνορία ἀπό τή δική της ὀπτική γωνία καί στό τέλος νά γίνει ἕνα Συνέδριο, ὅπου θά ληφθοῦν ἀποφάσεις γιά ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐνορίας. Βέβαια, εἶναι αὐτονόητο πῶς οἱ ἀποφάσεις αὐτές θά εἶναι δεσμευτικές γιά ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

4β. Ἐκδόσεις

Γιά νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἐνοριακή ζωή, πρέπει νά γνωρίζει ὁ καθένας τόν ρόλο του. Ἡ ἐπιμόρφωση τῶν ἰθυνόντων προσώπων τῆς ἐνορίας μπορεῖ νά λάβει ἕνα πιό μόνιμο χαρακτήρα, ἐάν ἀποτυπωθεῖ σέ συγκεκριμένα ἐγχειρίδια, ἐγκόλπια, τὰ ὁποῖα θά μπορεῖ ὁ καθένας νά συμβουλευεῖται, ὅποτε αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο. Μποροῦν λοιπόν νά ἐκδοθοῦν βοηθήματα πρὸς τόν λαό γιά τό τί σημαίνει ἐνορία, πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ὅπου θά περιγράφονται οἱ ὑποχρεώσεις τους καί θά δίδονται ἰδέες ποιμαντικῆς διακονίας, πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους στοὺς ὁποίους θά δίνονται ὁδηγίες γιά τήν παρουσία τους καί τήν προσφορά τους στήν ἐνορία, πρὸς τοὺς ἱεροψάλτες, ὅπου θά ἀποτυπώνεται ἡ δεοντολογία τοῦ διακονήματός τους καί πρὸς τοὺς νεωκόρους, διὰ νά γνωρίζουν τήν ὑψηλή θέση καί ἀποστολή πού μποροῦν νά ἐπιτελέσουν ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Γιά νά ἀναζωπυρώσουμε τήν ἐνορία πρέπει νά κάνουμε μία ἐκδοτική ἐκστρατεία μέσω τῶν ἐντύπων καί τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐκδόσεων, ἔτσι ὥστε ἡ γνώση νά φέρει ἀγαθοὺς καρπούς.

Ἐνας δεύτερος τομέας, στόν ὁποῖο πρέπει νά ἐπιστρατευθεῖ ἡ ἐκδοτική ἱκανότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ κατήχηση τῶν νέων, τῶν ἐνηλίκων καί τῶν ποιμένων. Μέ λόγο ζωντανό καί σύγχρονο πρέπει νά παρουσιαστοῦν οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως, ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία καί ἡ πνευματική ζωή. Κοι- νά βοηθήματα γιά τὰ κατηχητικά σχολεῖα, μέ πλούσιο ἐποπτικό ὕλικό καί δυνατές προτάσεις, βοηθήματα γιά τίς συνάξεις συμμαλέτης Ἁγίας Γραφῆς, μέ ἰδέες καί κατευθυντήριες γραμμές γιά τήν ἔρευνα καί τήν ἀνάπτυξη θεμάτων, ἐνιαύσια Κυριακοδρόμια εὐληπτα, μεστά νοημάτων καί σύντομα, εἶναι μερικές ἐκδόσεις πού θά συνεισφέρουν οὐσιαστικά στήν ἐπιμόρφωση λαϊκῶν καί κληρικῶν.

Σημαντικό έκδοτικό ἄθλο θά ἀποτελέσει καί ἡ ἔκδοση πρακτικῶν ὁδηγιῶν διά τήν τέλεση τῶν μυστηρίων σέ γλώσσα ἀπλή καί κατανοητή, γιά νά γνωρίζουν οἱ κληρικοί καί οἱ λαϊκοί ποιά εἶναι ἡ θέση τους στά μυστήρια καί τί πρέπει νά κάνουν σ' αὐτά. Ἀνυπερθέτως θά πρέπει νά ἀπαντηθεῖ ἅπαξ διαπαντός καί νά τηρηθεῖ ἀπό ὅλους τό δέον γενέσθαι στά Μυστήρια τῶν γαμοβαπτίσεων καί στά Μυστήρια, τά ὁποῖα τελοῦνται σέ κτήματα καί παρεκκλήσια ξενοδοχείων ἢ στήν ὑπαιθρο καί τίς παραλίες τά καλοκαίρια, κατά τά ὁποῖα βάλλεται τόσο ἡ ἱερότητα τῶν Μυστηρίων, ὅσο καί ἡ ἱερατική αὐτοσυνειδησία τοῦ ἐπιτελοῦντος αὐτά. Ἀναγκαῖο στοιχεῖο τῆς δραστηριότητάς μας πρέπει νά ἀναδειχθεῖ ἡ ποιμαντική τῶν πενθούντων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν φιλοξενουμένων σέ ἰδρύματα Γηροκομείων, Νοσοκομείων. Ἀκόμη δέ τῶν νεοφωτίστων, πρό καί μετά τό βάπτισμα, ἕως ὅτου θά δύνανται νά ζήσουν ἐν Χριστῷ, διότι ἡ κατήχηση πλέον ἔχει σχεδόν καταργηθεῖ στήν οἰκογένεια καί στό σχολεῖο παντελῶς! Ὁ λόγος, προφορικός καί γραπτός, εἶναι δύναμη. Ὁ γραπτός λόγος ἰδίως, μένει πάντοτε ζωντανός καί εἶναι ἕνα διαρκές ἐργαλεῖο ἀπό τούς φιλότιμους γεωργούς σ τό γεώργιο τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης τό ἔγκριτο καί ἐπίσημο περιοδικό «Ἐφημέριος» μπορεῖ νά ἀφιερῶσει μία σειρά τευχῶν στά θέματα τῆς ἐνορίας. Μελέτες, προτάσεις, ιδέες, θέσεις, ἀκόμη καί ἕνας γόνιμος διάλογος, μπορεῖ νά ἀποτυπωθοῦν πολύ ὁμορφα στά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ, πού ἔτσι θά λειτουργήσῃ ὡς χρήσιμο ἐργαλεῖο ποιμαντικῆς διακονίας γιά τούς πατέρες πού τό παραλαμβάνουν καί τό μελετοῦν.

4γ. Λατρευτική ζωή

Ἐάν φιλοδοξοῦμε τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν πιστῶν μας εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο νά ξαναστοχαστοῦμε ἐπάνω στή λατρεία. Τό θέμα τῆς Θείας Λατρείας πρέπει νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό ἰδεοληψίες. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνθρώπινο προνόμιο, δικαίωμα καί κατασκευάσμα. Ὡς τέτοιο εἶναι εὐπλαστο καί ἀναδιαμορφούμενο. Γιά τόν λόγο αὐτό ἄλλωστε ἔχουμε πολλά καί διαφορετικά τυπικά. Ἡ λατρεία ἀποτελεῖ τό ἐπίκεντρο τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Οἱ ἐμπειρίες πού χαρίζει εἶναι προγεύσεις καί ἀρραβώντῆς σωτηρίας καί τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐνορία πρέπει νά στοχεύει πολύ συνειδητά στή δυναμική συμμετοχή τῶν πιστῶν στή Θεία Λατρεία. Ἡ Λατρεία συνειπιτελεῖται ἀπ' ὅλους μαζί. Ἐάν δέν γίνεται αὐτό, τότε εἶναι μία παράσταση, μία καρικατούρα προσευχῆς, ἕνα νεκρό συνονθύλευμα πράξεων καί λόγων, μία ψευδαίσθηση ἐπικοινωνίας μέ τό Θεό, μία συντήρηση τοῦ ἐγωῖσμοῦ, μία φαρισαϊκή ὑποκρισία, ἀνίκανη νά μεταμορφώσῃ τόν κόσμο. Ἡ Θεία Λατρεία δέν ἔχει παθητικούς δέκτες, ἔχει μόνον πομπούς. Πομπούς πού ἐκπέμπουν τήν εὐχαριστία τῆς ἐνορίας στόν κοινό τῶν πάντων Πατέρα Θεό. Ἐτσι λοιπόν, πρέπει νά ξαναμελετήσουμε, νά συζητήσουμε καί νά ἀποφασίσουμε ἐπάνω σέ κάποια λατρευτικά θέματα, ἐάν ἐπιθυμοῦμε καί ἐπιδιώκουμε νά γεμίζουν οἱ λαϊκοί ἀδελφοί μας τούς Ἱερούς Ναούς κατά τή Θεία Λατρεία. Αὐτά εἶναι: τό ὥραριο τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, προκειμένου νά μή συμπίπτουν μέ τίς ἐργασίες τῶν ἀνθρώπων καί τίς λοιπές ἀσχολίες τους, τό μοναστηριακό καί ἐνοριακό τυπικό, πού ἀφορᾷ στό μέγεθος τῶν ἀκολουθιῶν μέσα στόν κόσμο, τό γλωσσικό ἰδίωμα στό ὁποῖο θά ἀποδίδονται τά κορυφαῖα νοήματα τῆς Θείας Λατρείας, γιά νά πάψῃ ἡ Λατρεία νά εἶναι μαγική τελετή, ὁ τόπος καί ὁ τρόπος πού θά ἐπιτελοῦνται τά ἱερά μυστήρια, γιά νά σταματήσουν ἐπιτέλους αὐτά νά εἶναι κοινωνικές ἐκδηλώσεις καί νά γίνουν πράξεις ἀγιασμοῦ καί σωτηρίας. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας, ἐάν δέν ὑπάρξει ἀνανέωση τῆς Θείας Λατρείας. Ἡ Θεία Λατρεία εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τόν Θεό. Ἀλλά γιά τόν Θεό δέν

υπάρχουν μονόδρομοι. Άς ξανακάνουμε τή Θεία Λατρεία δρόμο για τήν Πατρική Άγκαλιά.

4δ. Ένότητα

Ή ένορία δέν εΐναι μόνον τόπος, κυρίως εΐναι τρόπος. Εΐναι ό τρόπος τής αγάπης τών πιστῶν μέ τόν Θεό καί μεταξύ τους. Εΐναι τό δέσιμο τών καρδιῶν, ή συμπόρευση ὄλων πρὸς τόν οὐρανό, ή συνεστίαση τοῦ εὐχαριστιακοῦ δείπνου, ἀπ' ὅπου δέν πρέπει νά λείπει κανείς. Όλα τά στελέχη τής ένορίας πρέπει νά ἀναλώνονται στόν στόχο τής ένότητας, τής φιλαδελφίας, τής φιλαλληλίας καί τής συνοχῆς. Ή ἀδελφσύνη έντός τής ένορίας πρέπει νά καλλιεργεΐται σέ ὅλα τά επίπεδα. Νά ὑπάρχει μεταξύ τών κληρικῶν, νά ὑπάρχει μεταξύ τών λαϊκῶν καί νά ὑπάρχει μεταξύ κληρικῶν καί λαϊκῶν. Ή συμπαράσταση στή χαρά καί τή θλίψη, ή πάσης φύσεως θερμή ἐπικοινωνία, οί ποικίλες έκδηλώσεις, τό ἀγνό καί ἄδολο ένδιαφέρον καί ὅ,τι ἄλλο μπορεΐ νά σκεφτεΐ κάποιος, ὅλα πρέπει νά ἐπιστρατευτοῦν, διά νά παραμένει ή ένορία ἕνα ζωντανό σῶμα, τά μέλη τής ὁποίας εΐναι ἀρρήκτως δεμένα μεταξύ των. Ή δεμένη καί ζωντανή ένορία ἀποτελεΐ τήν ἐλπίδα τοῦ κόσμου, τή δόξα τής Ἐκκλησίας, τό καταφύγιο τοῦ ποικιλοτρόπως χειμαζομένου ἀνθρώπου τής ἐποχῆς μας. Ἐξάλλου ἐκεΐνα τά ὁποία μᾶς ένώνουν στήν Ἐκκλησία εΐναι δυνατώτερα, ὅταν καλλιεργηθοῦν, ἀπό αὐτά πού μᾶς χωρίζουν. Εΐναι ἀνάγκη λοιπόν νά δημιουργήσουμε ἢ νά καλλιεργήσουμε τήν «ένοριακή συνείδηση», ὁ λαός μας νά ἀποκτήσει γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα, γιατί χωρίς αὐτό θά ἀπομονωθεΐ καί θά ἀποκοπεΐ ἀπό τήν Ένορία.

4ε. Ποιότητα

Ό επανευαγγελισμός τών ἀνθρώπων θά γίνει μόνον μέσα ἀπό τήν ποιότητα τής ποιμαντικής ἐργασίας. Εΐναι ἀπαραΐτητο νά ἀποφύγουμε τόν πειρασμό τής ποσότητας, ή ὁποία ένισχύει πολλάκις μόνο τήν κενοδοξία τοῦ κληρικοῦ καί πλήττει τήν ποιότητα. Ή μικρά ζύμη ἔχει δύναμη. Δέν ἔχει σημα- σίαν π.χ. πόσα μέλη ἔχει ἕνας Κύκλος, ἀλλά πόσο σωστή ἐργασία γίνεται στόν Κύκλο αὐτό. Ή ποιότητα τής ἐργασίας θά φέρει καί τήν ποσότητα τών πιστῶν, ένῶ ὁ πειρασμός τής ποσότητας συνήθως ὑποβιβάζει τήν ποιότητα τοῦ διακονήματος. Άς φροντίσουμε ή ποιότητα τής ἐργασίας, πού κάνουμε, νά ἔναρμονίζεται μέ τήν ποιότητα τοῦ δικοῦ μας προσώπου καί ὅλα τά ὑπόλοιπα θά τά φροντίσει ὁ Δομήτωρ τής Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός. Ή καρποφορία τοῦ Ένοριακοῦ ἔργου δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπό τίς γνώσεις τής ἐπιστημονικές ή τίς ἐμπειρικές τοῦ Ἐφημερίου καί τών συνεργατῶν του, ἀλλά κατά κύριο λόγο ἀπό τήν ποιότητα τής ἐσωτερικής ὑπάρξεως καί έν Χριστῷ ζωῆς τους.

4στ. Ἐπιμόρφωση κληρικῶν

Θεΐα ἐπινεύσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετά τών ἐκλεκτῶν αὐτοῦ συνεργατῶν ἐσύστησε τό Ἴδρυμα Ποιμαντικής Ἐπιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τής Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἐνα καινοτόμο καί πρωτότυπο γιά τά ἐκκλησιαστικά δεδομένα ἐπιμορφωτικό καί ἐρευνητικό ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα, τό ὁποιο, ἐδῶ καί μία δωδεκαετία παρέχει διά βίου ἐκπαίδευση, κατάρτιση καί ποιμαντική ἐπιμόρφωση στούς κληρικούς καί λοιπούς συνεργάτες τών Ἱερῶν Μητροπόλεων, καθώς καί ἄλλων φορέων τής Ἐκκλησίας, ὅπως καί σέ κάθε μέλος τοῦ σώματος

τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐνδιαφέρεται διά τήν καλλιέργειά του. Τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος εἶναι πάρα πολύ σημαντικό καί καρποφόρο. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον πρέπει νά ἀναφέρουμε τόν ἐκλεκτό καί δυστυχῶς μακαριστό πλέον π. Ἀδαμάντιο Αὐγουσιτίδη, διατελέσαντα Διευθυντή τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως, πού ἔθεσε τίς κατευθυντήριες γραμμές, ὡς πνευματικό ἀνάστημα τοῦ Μακαριωτάτου, ἐπάνω στίς ὁποῖες κινεῖται τοῦτο τό Ἰδρυμα μέχρι σήμερα. Ἡ διά βίου ἐπιμόρφωση ὄλων τῶν διακονούντων στήν Ἐκκλησία εἶναι μία ἀδήριτη ἀνάγκη τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι ἀπαραίτητο ἅπαντες νά στηρίξουμε τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος, μέ σκοπό τήν ἀναβάθμιση τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί τήν βελτίωση τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας πρός τό σύγχρονο ἄνθρωπο.

4ζ. Συνεργασίες

Γιά τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο νά καλλιεργηθεῖ ἡ συνεργασία μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν διαφόρων φορέων τῆς πολιτείας. Ὅλες οἱ συνεργασίες εἶναι εὐλογία Θεοῦ, ὅταν ἀποσκοποῦν στήν προσφορά πρός τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι κάτι πού τό περιμένει ἡ κοινωνία σήμερα καί τό ἔχει ἀνάγκη. Ἡ ἐνορία ἔχει τή δυνατότητα νά συνεργαστεῖ μέ τά σχολεῖα, τοὺς πολιτιστικούς καί ἀθλητικούς συλλόγους, τίς διάφορες ἐνώσεις καί μέ κάθε ἀνθρωπιστικό φορέα πού ὑπάρχει στά ὄριά της. Αὐτές οἱ συνεργασίες θά ἀναβαθμίσουν τό ρόλο τῆς ἐνορίας στό κοινωνικό γίνεσθαι. Θά παρουσιάσουν τό ζωντανό πρόσωπο τῆς ἐνορίας, ἡ ὁποία δέν πρέπει νά περιχαρακώνεται στόν ἑαυτό της. Ὁ πολιτισμός, ὁ ἀθλητισμός καί ἡ ψυχαγωγία εἶναι τρεῖς ἄξονες, στοὺς ὁποίους μπορεῖ ἡ ἐνορία νά συνεργαστεῖ μέ τίς κοινωνικές ὁμάδες πού δροῦν μέσα στά σπλάχνα της. Αὐτές οἱ συνεργασίες μποροῦν νά εἶναι ἡ σαγήνη τοῦ Πνεύματος γιά τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας.

4η. Ἱερατικές κλί(ή)σεις

Ἡ καλλιέργεια τῶν ἱερατικῶν κλίσεων εἶναι ἓνα μεγάλο θέμα, τό ὁποῖον ἄπτεται τῆς ποιότητας πού θά ἔχουν ἡ κληρικοί στό μέλλον. Ἡ καλλιέργεια αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐνισχυθεῖ. Εἰδικές ὁμάδες ὑποψηφίων κληρικῶν μποροῦν νά συσταθοῦν. Συναντήσεις καί συνεργασίες αὐτῶν τῶν ὁμάδων θά φέρουν μόνον ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Εἰδικές κατασκηνώσεις, ἐπιμορφωτικά σεμινάρια, ἐκδρομές, λατρευτικές εὐκαιρίες διά τοὺς ὑποψηφίους κληρικούς θά δυναμώσουν τήν κλήση πού ἔλαβαν ὡς χάρισμα Θεοῦ κάποιον νέοι διά τό μεγάλο διακόνημα τῆς ἱερωσύνης. Θά εἶναι πολύ θετικό καί ἡ βράβευση παλαιῶν καί καταξιωμένων κληρικῶν, πού ἐγνωσμένα ἀναλώθηκαν στό γεώργιο τῆς Ἐκκλησίας καί προσέφεραν τόν καλύτερο ἑαυτόν τους στήν διαποίμανση τῶν πιστῶν.

4θ. Σύσταση εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

Μπροστά στίς δυσκολίες, πού ἀντιμετωπίζουν σήμερα οἱ ἱερεῖς, εἶναι ἀπαραίτητο

πλέον νά συσταθεῖ μία εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή γιά τά θέματα τοῦ ἑφημερικοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τά ζητήματα τοῦ ἐγγάμου καί ἀγάμου κλήρου διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς θά φωτιστοῦν ἐπαρκῶς. Οἱ γνωμοδοτήσεις αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς θά ἐνδυναμώσουν τή σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν τριῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, θά βοηθήσουν τήν Σεπτή Ἱεραρχία στόν ἐναγκαλισμό τῶν κληρικῶν καί στήν πρόληψη καί ἐπίλυση πολλῶν καί δυσκόλων προβλημάτων, πού τώρα ἀντιμετωπίζονται κατά βούλησιν. Διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁ ἑφημεριακός Κληρὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θά μπορεῖ νά ἔχει μίαν ἐπίσημη φωνή πρὸς τό ἀνώτατο ὄργανο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, πού εἶναι ἡ Σεπτή Ἱεραρχία.

4ι. Φιλανθρωπία

Ἕνας τομέας πού ἡ Ἐκκλησία δίνει τήν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος μέ τὸν καλύτερο τρόπο εἶναι ἡ φιλανθρωπία. Ἡ προσφορά εἰς τὸν ἐμπερίστατο ἀδελφὸ εἶναι ἡ πιὸ δυνατὴ μαρτυρία τῆς θεϊκῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Στόν τομέα τῆς φιλανθρωπίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διακρίνεται τά τελευταῖα χρόνια, καί μάλιστα κατά τίς ἐπαχθεῖς περιόδους τῆς οικονομικῆς κρίσεως καί τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ. Μέ τίς στρατιές τῶν ἐθελοντῶν, μέ τίς προσφορές τῶν πιστῶν καί μέ τήν σοφὴ διαχείριση καί ἀξιοποίηση κάθε ἐναπομείνουσας οικονομικῆς ἰκμάδος ἡ Ἐκκλησία ἔδωσε τήν ἄριστη σφραγίδα τοῦ στίγματός της. Ἐπαινέθηκε ἀπ' ὅλους τοὺς χώρους, ἀκόμη καί ἀπὸ ἐκείνους πού διάκεινται ἀρνητικὰ ἀπέναντι εἰς τὸν χριστιανισμό. Ἡ φιλανθρωπία μπορεῖ νά γίνῃ πολυτίμο ἐργαλεῖο γιά τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί τὸν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθελοντισμοῦ, ἡ πνευματικὴ προσέγγιση τῶν πενήτων καί ὄχι μόνον ἡ ἱκανοποίηση τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν τους, ἡ ἐνεργοποίηση ὅλων τῶν κοινωνικῶν ομάδων πρὸς τὴν φιλανθρωπία καί τὴν ἐλεημοσύνη θά βοηθήσουν τὴ σύγχρονη ἐνορία νά οἰκοδομηθεῖ ὡς κοινότητα ἀληθοῦς ἀγάπης καί γνησίου χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

4ια. Πολιτισμός

Ὁ ἄνθρωπος σήμερα πεινᾷ καί διψᾷ γιά ἀληθῆ ἀριστουργήματα. Τρέφεται μέ πολιτιστικὰ σκουπίδια σέ ὅλους τοὺς τομεῖς. Ὅπου βρεῖ τό ἄριστο τό ἐναγκαλίζεται καί τό στηρίζει. Ἐπίσης ἀναζητεῖ μέσ' ἀπὸ τὴν τέχνη κάποιο ἀνώτερο πνευματικὸ μήνυμα, πού ἡ πτωτικὴ πολιτιστικὴ πραγματικὴ κατάσταση δέν τοῦ προσφέρει. Ἔτσι μποροῦμε νά ἐξηγήσουμε τὴν τεράστια ἐπιτυχία πού ἔκαναν οἱ προσφάτως κινηματογραφικὲς καί τηλεοπτικὲς ἀποτυπώσεις τῆς ζωῆς τῶν ἁγίων Νεκταρίου ἐπισκόπου Πενταπόλεως καί Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, οἱ θεατρικὲς παραστάσεις πού ἀναφέρονται σέ θέματα τοῦ ἑλληνισμοῦ, οἱ μουσικὲς συναυλίες πού γίνονται γιά εὐγενεῖς σκοπούς, οἱ εἰκαστικὲς ἐκθέσεις πού δίνουν μηνύματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε παρήγαγε πολιτισμό. Στὴν ἐποχὴ μας μπορεῖ νά προσφέρει τὸν πολιτισμὸ της στοὺς ἀνθρώπους μέ πολλὰ καί διαφορετικὰ μέσα. Ἡ ἐνορία, ἐφόσον ἐργαστεῖ ἐπάνω σ' αὐτό τὸν τομέα, θά ἐνδυναμώσει τοὺς ἐσωτερικοὺς δεσμούς της καί θά προσεγγίσει ἀνθρώπους πού ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθεια τῆς ἀπόλυτης ὁμορφιάς. Αὐτὴ ἡ ἀπόλυτη ὁμορφία, κατά τὸν Φίοντορ Νοστογιέφκι, εἶναι πού θά σώσει τὸν κόσμο.

4ιβ. Έργαλειά ηλεκτρονικής τεχνολογίας

Ζοῦμε στήν ἐποχή τῶν ἀμέτρητων ἠλεκτρονικῶν ἐργαλείων. Τά πάντα πλέον ὀργανώνονται μέσω τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καί τῶν ἠλεκτρονικῶν προγραμμάτων. Μέσα στίς συνθῆκες αὐτές ἡ ἐνορία δέν πρέπει νά μείνει οὐραγός. Εἶναι ἐπιτακτικότετη ἀνάγκη ἡ διαδικτυακή καί ἠλεκτρονική ὀργάνωση τῶν ἐνοριῶν καί ἡ σύνδεσή τους μέ τήν κεντρική διοίκηση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πού ἀνήκει. Ἱστοσελίδες ἐνημερώσεως ἐπί διοικητικῶν καί πάσης ἄλλης φύσεως θεμάτων, ἠλεκτρονική ἐξυπηρέτηση τῶν ἐνοριτῶν, προγράμματα γραμματειακῆς ὑποστηρίξεως, σωστό καί ὑπεύθυνο ἀνοιγμα στά μέσα κοινωνικῆς δικτυώσεως εἶναι κάποια ἀπό τά ἔργα πού θά ἀναδιοργανώσουν τήν ἐνορία καί θά βοηθήσουν ἀποφασιστικά στήν προσέγγιση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου καί μάλιστα τῶν νέων. Μέ τόν τρόπο αὐτό θά καταστεῖ δυνατόν νά ἐπιτευχθεῖ καί ἡ σωστή προβολή τοῦ πολυδιάστατου καί πολυσήμαντου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, γιά τό ὁποῖο οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουν τραγικήν ἀγνοια. Εἶναι ἀπαραίτητο πλέον ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐνορία, ἡ κάθε εὐλογημένη δομή νά προβάλλουν τό ἔργο τους στήν κοινότητα τοῦ παγκοσμίου ἰστοῦ τοῦ διαδικτύου, μέ διάκριση ὅμως καί προσοχή. Αὐτό ὄχι ἀπό κενοδοξία, ἀλλά ἀπό ποιμαντική ἀγωνία γιά τήν πληροφόρηση ὅλων περί τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου καί γιά τήν ἀνάπαυση τῶν ἀσθενεστέρων στή συνείδηση, ὅπως ἐξάλλου προτρέπει καί ὁ ἰδρυτής τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας

Μέγας Παῦλος: «τήν διακονίαν σου πληροφόρησον» (Β΄ Τιμ. δ, 5). Ὅφείλουμε νά κινούμεθα πέρα ἀπό ματαιοδοξίες καί κοσμικές φιλοδοξίες. Ἡ χρήση τῶν μέσων μαζικῆς δικτύωσης πρέπει νά εἶναι λελογισμένη καί ὄχι ἀμετροεπής, γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ, Κλήρου καί Λαοῦ. Ὅφείλουμε νά ἐπιστήσουμε στους Κληρικούς μας, ἀγάμους κι ἐγγάμους, προϋσταμένους καί μή, πνευματικούς καί ἡγουμένους, τήν προσοχή τους στήν ἐνασχόλησή σας μέ τά ἠλεκτρονικά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἄς φροντίσουν ὅπως ἀπαρνούμενοι τήν προσωπική τους αὐτάρκεια τήν περιορίσουν στήν ἀπολύτως ἀναγκαία, διά νά μή εἶπω νά καταργήσουν αὐτή τήν ἐπικοινωνία, ὡς μᾶλλον ἐπιζήμια γιά τήν Ἱερατική ζωή καί τά πνευματικά ἀγωνίσματα. Θά πρέπει ἀκόμα νά ἀποφεύγουν δημόσιους σχολιασμούς, ἐπικρίσεις προσώπων καί καταστάσεων, γιά τήν ἀποφυγή περαιτέρω ἐκθέσεως τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καί κυρίως γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ ἀρκετῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν μας, μερικοί ἀπό τούς ὁποίους παραπονούμενοι καταγγέλλουν ἀμετροέπεια στίς ἐπικοινωνίες, μέσω τοῦ διαδικτύου, ἀπάδουσα τοῦ σχήματος καί τῆς θέσεως τῶν σεβαστῶν μας Πατέρων. Ἀκόμη πρέπει κάθε ἐπικοινωνία μας ὡς Κληρικῶν καί Μοναχῶν, νά συνάδει τῷ ἱερῷ σχήματι καί κατατείνει στήν ἱεραποστολική δραστηριότητα καί πνευματική ἐργασία, ἰδίᾳ ὅταν πρόκειται διά τόν Ἠγούμενο καί πνευματικόν Πατέρα/Εξομολόγο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἐνορίας καί Πατέρα πλήθους πνευματικῶν τέκνων. Καίτοι προσωπικῶς πιστεύουμε,

πώς ή έπερχόμενη πνευματική βλάβη από τή χρήση και μετοχή τοιούτων μέσων είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από τήν ώφέλεια έξ αούτων! Πιστεύουμε δέ πως έξαιτίας τής έπιπόλαιας χρήσεως τοϋ διαδικτύου, ως Έκκλησία μάλλον έκτιθέμεθα παρά ώφελοϋμε. Ίδίως όταν ή ένημέρωση και πληροφορία τής διακονίας μας κατακλύζεται από ειδήσεις πανηγύρεων και έξαντλειται σέ άνώριμες και άνόητες άναφορές «πρός τό θεαθῆναι τοῖς ανθρώποις», ότι «θέατρον έγεννήθημεν τῷ κόσμῳ και άγγέλοις και ανθρώποις» (Α΄Κορ. δ΄9), αλλά δυστυχώς όχι όπως τιμητικά τό έννοεῖ ο άπόστολος Παϋλος! Όμως έτσι θα δικαιολογήσουμε τήν παρουσία μας και πως εργαζόμαστε ποιμαντικώς; Μή γένοιτο!

Κι επειδή έγινε λόγος για τήν σύγχρονη προς τόν λαό κίνηση και προσέγγιση τοϋ Έφημερίου και Πατέρα, τής Ένορίας ή τής Ίερας Μονής, τοϋ ποιμένος προς τό ποιμνιο, έπιτρέψατέ μοι όλίγα τινά από τήν υπερπεντηκονταετη εμπειρία μου στήν Ίερωσύνη, τά είκοσιεπτά δέ έξ αούτων έτη ως Έπίσκοπος.

Δέν γίνεται νά ποιμαίνεται ο Λαός από αποίμαντους ποιμένες, πού δέν ύπακούουν στό Εύαγγέλιο και τήν φωνή τής Έκκλησίας. Από αποίμαντους ποιμένες προέκυψε τό φαινόμενο τοϋ γεροντισμοϋ, μέ συνέπεια τίς καταστάσεις φόβου και τρόμου τοϋ Λαοϋ και άποτέλεσμα τήν θολή και άθεολόγητη προφητολογία και προφητολαγνεία, πού ταλαιπωρεῖ τήν ψυχή τοϋ ανθρώπου και τόν άποπροσανατολίζει πνευματικά. Και μόνον ο λόγος τοϋ Κυρίου: «πάντες γάρ οι προφῆται και ο νόμος,

ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν» (Ματθ. Ια΄ 13), ἀρκεῖ γιά νά καταδείξει τήν λανθασμένη ἀτραπό τῆς ἀπωλείας τους! Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό, παρά τίς τόσες προρρήσεις του τόν ἀποκάλεσε ἐνθοῖερομάρτυρα, ἰσαπόστολο, διδάσκαλο τοῦ Γένους, ἀλλά προφήτη δέν τόν ὀνόμασε!

Ἡ αὐτοειδωλοποίηση τῶν ποιμένων εἶναι τό ὀλισθηρό ἔδαφος τῶν ποιμαινομένων καί γι' αὐτό δημιουργοῦνται ὁμάδες, πού διασποῦν τήν ἐνότητα τῶν Ἐνοριῶν. Τό λυπηρό εἶναι ὅτι σέ ὅλους αὐτούς ὑπάρχει μιὰ θεωρητική πνευματική αὐτάρκεια, τήν ὁποία ἐκμεταλλεύται ὁ πονηρός.

Πρέπει νά ἀντιληφθοῦμε ὅπωςδήποτε τήν σπουδαιότητα τῆς πνευματικῆς πατρότητας. Οἱ Κληρικοί μας δέν εἶναι μόνο τελετουργοί ἢ κοινωνικοί ἐργάτες, ὅπως τονίζει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Εἶναι καί πνευματικοί Πατέρες, ἀλλά τό θεραπευτικό ἔργο ὅμως πρέπει νά ξεκινά ἀπό τούς ἴδιους κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἰατρέ θεράπευσον σεαυτόν» (Λουκ. δ 23) Μόνο μέ αὐτή τήν προϋπόθεση μπορεῖ νά μεταδώσει τήν ἐμπειρία τῆς πίστεως, τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς καί τῆς μετοχῆς ἐν τέλει στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ! Ἡ καλλιέργεια, ἡ σπουδή τῆς πνευματικῆς πατρότητας εἶναι τό ἰσχυρό ὑπόβαθρο στή λειτουργία, τήν παρουσία καί τήν πορεία τῆς Ἐνορίας. ἄλλωστε σέ μιὰ σχέση ἀπό τήν ὁποία ἀπουσιάζει τό Ἅγιο Πνεῦμα, θά ἀπουσιάζουν καί οἱ καρποί Του.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μακαριώτατε Άγιε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι Άγιοι Άδελφοί,

Ο Κύριος καί Δομήτωρ τής Έκκλησίας Ιησοῦς Χριστός εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ σύμπαντος κόσμου καί ἡμῶν τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ Του. Προσβλέπουμε στό Πανάγιο πρόσωπό Του, ἔχοντας τήν βεβαιότητα ὅτι Ἐκεῖνος προστατεύει τήν Νύμφη Ἐκκλησία καί τήν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τήν ἀτρεπη δόξα τῆς αἰωνιότητος. Ἐντός τῆς ἀκτίστου χάριτός Του καί τῆς ἀπερινοήτου δυνάμεώς Του δέν ὑπάρχουν ἀξεπέραστα προβλήματα. Ἐμεῖς, ὡς πατέρες τῶν παιδιῶν Του, ὡς φορεῖς τῶν ἐνεργειῶν Του, ὡς διαχειριστές τῶν μυστηρίων Του, ὡς προβολεῖς τῆς ἀνεκκλήτου δόξης Του θά συνεχίσουμε τήν ἀναζήτηση τοῦ ἀνθρώπου. Θά συνεχίσουμε νά ἐπαναλαμβάνουμε τό «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;» (Γεν. Γ, 9), διά νά βροῦμε τούς τετρωμένους ἀπό τήν ἁμαρτία ἀδελφούς μας καί νά τούς φέρουμε στό θεραπευτήριό τῆς μετανοίας. Ὅλα τά μέσα τῆς ἐποχῆς μας θά ἐπιστρατευτοῦν διά τό σκοπό αὐτό. Ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ στοχεύουν. Δέν ὑπάρχει πλέον ἡ πολυτέλεια τοῦ ἐφησυχασμοῦ! Ἡ ἐντατικοποίηση τῆς ἐργασίας, θεσμῶν καί προσώπων, εἶναι αὐτονόητη. Ἡ προβολή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου εἶναι ἀπαραίτητη. Ὁ ἁγιασμός καί ἡ κοινή σωτηρία ἀπάντων εἶναι τό ζητούμενο.

Μέ αἰσθήματα καί λόγους εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης γιά τήν ὑπομονή καί τήν προσοχή κατακλείω τόν λόγο μου, εὐχόμενος ὁ συμπροβληματισμός ὄλων μας σήμερα νά καταστεῖ γόνιμη δύναμη διά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων, εἰς τρόπον ὥστε νά ἐργαστοῦμε γιά τό **κῦρος** τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο τό κῦρος ὁ λαός τό ἔχει ἀνάγκη, γιά τοῦτο ἐπιβάλλεται σέ ὅλους μας προσοχή, προσευχή καί «σύνεσις ἐν πᾶσιν».

Προσπαθήσαμε μέ τήν εἰσήγησή μας αὐτή, νά ἐκφράσουμε τήν ἀγωνία μας, νά ἐπισημάνουμε ἀλήθειες, νά δημιουργήσουμε προβληματισμό. Γιά τόν καταρτισμόν της ἐπικαλεσθήκαμε συνεπικουρους καί ἄλλους ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες, ἀνά τήν Ἑλλάδα γιά νά πλαισιώσουν τίς σκέψεις μας, ὥστε διά τῆς ἀπό κοινοῦ συμβολῆς, νά προέλθουν συμπεράσματα, νά ληφθοῦν ἀποφάσεις, πού θά βελτιώσουν ἢ καί θά ἀναθεωρήσουν ἐνδεχομένως τήν διακονία μας. Διεπιστώσαμε δέ ὅτι στήν ἔκδοση τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, ἐνώπιον τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό τοῦ ἔτους 1998-2006 καί ὑπό τόν τίτλο: «Εἶπε τῇ Ἐκκλησίᾳ» ἔχουν ἀκουσθεῖ εἰσηγήσεις, ἔχουν ληφθεῖ ἀποφάσεις, ἔχουν γίνει ἀντικείμενο ἐπεξεργασίας καί διατυπωθεῖ παρατηρήσεις, ἔχουν ἀποφανθεῖ ἀρμόδιες ἐπιτροπές καί ἐπί τοῦ προκειμένου θέματος τῆς ἐνοριακῆς ἀνασυγκροτήσεως καί δῆ τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῶν πιστῶν.

Ἡ διαπίστωση αὐτή θέτει ὅλους μας ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν μας καί μᾶς παρακινεῖ νά ὑπενθυμίσουμε στήν ἀγάπη Σας τό ὑπ'ἀριθ. 754/465/15.02.2006 ἐγκύκλιο σημείωμα τό ὁποῖο ἀπεστάλη σέ ὅλους ἐμᾶς τό σχετικόν κείμενο, πού δίνει κατευθύνσεις, οἱ ὁποῖες 16 χρόνια μετά παραμένουν ἐπίκαιρες

καί ἀκριβῶς τώρα πλέον εἶναι ἀνάγκη νά τηρηθοῦν πρὸς τό δέον γενέσθαι, γιά τήν ὅσο τό δυνατόν ἐνδελεχέστερη διακονία τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Δράπτομαι δέ τῆς εὐκαιρίας, γιά νά εὐχαριστήσω καί ἀπό τή θέση αὐτή ὅλους τούς Ἁγίους Ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ἔσπερξαν μέ πολλή ἀγάπη καί συμπαρέστησαν θερμῶς, τόσον οἰκονομικά, ὅσο καί ἠθικά, στήν ἀκριτική μας Ἱεράν Μητρόπολιν Σάμου, Ἱκαρίας καί Κορσεῶν, ἡ ὁποία ἐτρώθη βαρέως ἀπό τόν σεισμό τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου 2020. 50 Ἐνορίες στίς πόλεις καί τά χωριά μας, ὡς καί 4 Ἱερές Μονές μας ἔμειναν χωρίς θυσιαστήρια. Ἐπί δύο ἔτη ἡ θεία Λατρεία ἐπιτελεῖται ἀπρόσκοπτα μέν, ἀλλά σέ βοηθητικούς χώρους καί αἵθουσες πνευματικῶν κέντρων, τά ὁποῖα μετετράπησαν σέ προσωρινούς Ναούς, ἀκόμη δέ σέ μικρά Παρεκκλήσια, ἀλλά καί στήν ὑπαιθρον ὅταν οἱ καιρικές συνθήκες τό ἐπιτρέπουν. Δύο χρόνια μετά τόν σεισμό ἀκόμη μετροῦμε πληγές, ἐνῶ μόλις καί μετά βίας, λόγω γραφειοκρατικῶν καθυστερήσεων καί οἰκονομικῆς ἀνέχειας ἐπιχειροῦμε τήν ἔναρξη τῶν μελετῶν διά τήν προΐοντος τοῦ χρόνου καί κατά τήν οἰκονομική δύναμή μας ἐπισκευή πλέον τῶν 98 Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριακῶν, Μοναστηριακῶν καί Παρεκκλησίων.

Διά τοῦτο εὐχαριστῶ ὅλους σας γιά τή θερμή συμπαράσταση, ἀκόμη δέ καί τήν παρελθοῦσα Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο γιά τήν ἀπόφαση περιαγωγῆς δίσκου πρὸς περαιτέρω οἰκονομική ἐνίσχυσή μας, τῆς ὁποίας τήν ἀγάπη μέ εὐγνωμοσύνη λαμβάνομε.

Εὐχομαι ὁ προβληματισμός ἀπό τήν παροῦσα εἰσήγηση νά ἐπιφέρει στίς ψυχές καί τήν ζωή τοῦ ποιμνίου μας θαυμαστή τήν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Γένοιτο!

Εὐχαριστῶ, εὐχεσθε!

+Ὁ Σάμου καί Ἱκαρίας Εὐσέβιος